

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IBÄN

FÖR • KVINNAN • OCH • HEMMET •

GRUNDLAGD AV
FRITHIOF HELLBERG

UTGIVARE:
BEYRON CARLSSON

UPPLAGA **A**

N:o **29**

DEN 22 JULI 1923

PRIS 35 ÖRE

REDAKTÖR
EBBA THEORIN

HERRGÅRDSNUMMER

*En herrgårdsros
från den gamla goda tiden.*

Foto Jøger.

Litet om det moderna herrgårdslivet.

MIN HUSTRU HAR EN VÄNNINNA, une dame d'un certain age, som delar sin tid mellan vad kgl. sekter Leopold älskade kalla »vittra mödor» och vad jag själv med ett eufemistiskt uttryck brukar beteckna som samtida personhistorisk forskning. Damen i fråga, som beundrar Strindberg och i åttiotalet ser svenska litteraturens sanna guldåder, brukar då hon någon gång gästar mitt enkla tjäll gärna tala om det svenska herrgårdslivet som om något förgånget eller åtminstone oåterkalleligt på väg att bli ett förgånget, som ett slags relik från ett svunnet skede, ungefär som pungdjuren i Australien eller bryggödlan på Nya Zeeland. Då jag hör henne tala blir jag helt melankolisk och känner mig till mods nästan som den ädle Chingaschok då de vite på hans ålderdom lagt beslag på hans stams jaktmarker — endast med den skillnaden att enligt fru X:s profetior det nu tvärtom är de röda som hota den tillvarelsform jag vuxit upp i.

Vid dylika tillfällen lämnar jag rummet, går ned i mitt allra heligaste, tänds en cigarr och anlägger på saken ett vidsynt historiskt perspektiv — och så lugnar jag mig. Det är inte första gången det ser mörkt ut för det svenska herrgårdslivet. På Engelbrekt Engelbrektsons tid då dalkarlarna huserade i slott och fogdeborg var det allt utom bra, och under enväldets dagar då H. M. Carl XI, högsalig i åminnelse, svängde färlan och lät yxan gå såg det inte heller värst ljus ut, och ändå har den svenska herrgården överlevat både dalkarlar och reduktion liksom den nog kommer att överleva både kommunism och socialdemokrati. Man må jämma och gallra en skog så mycket man vill tills den ser ut som en plantskola för pitprops, får den bara vara i fred en mansålder eller två år den sig lik igen med stora träd och små och i skuggan av kronorna enbuskar och ormbunkstuvor, och så är det också med människorna — och Gud ske lov för det!

Uppriktigt sagt: det vore skada om min hustrus väninna skulle få rätt, stor skada, inte bara för oss herrgårdsbor, utan för hela folket. Det svenska herrgårdslivet är och förblir en faktor i nationens liv som det torde bli svårt nog att på konstgjord väg ersätta. För ätten, det bestående grundelement, av vilket allt samfundsskick

är uppbyggt, är släktgården, familjehemmet varur led efter led utgått banande sig väg till universitetskatedern, domarsätet eller rådsbordet, med svärdet eller pennan tjänande kung och fosterland, ett fast ankare, ett sammanhållande element av helt annan och segare beskaffenhet än den modärna formen av rikedom: placeringar i papper, i banklotter och aktier — det är inte för ro skull engelsmannen betecknar jord och hus som »verklig egendom» (real property) och vårt svenska »fast egendom» härleder sig ur samma tankegång.

Den från far till son på godset levande ägarekedjan liknar rotstocken i en växt förande en dunkel osynlig tillvaro i intim kontakt med moderjorden men sörjande för plantans fortbestånd och med regelbundna mellanrum givande upphov till blomma och frukt. Det är sannerligen inte litet vår svenska kultur har att tacka herrgården för — den och prästgården, som i den gamla tiden oftast var och lyckligtvis ej så sällan än i dag är en herrgård i smått. Mycket, ja kanske det mästa, av vad vi ha ypperst på den andliga odlingens område: naturforskare sådana som Linné, Berzelius, Arrhenius, Ad. Erik och Otto Nordenskjöld, De Geer, skalden Stagnelius, Fröding och Heidenstam, författare som Geijer och Ellen Key, statsmän som Louis De Geer och Arvid Posse, för att nu ta några namn »ur högen» av dem som först falla mig i minnet, ha alla direkt eller med ett eller annat förmedlande mellanled utgått från herrgård och prästgård, ofta under uppväxttiden här fått för livet bestående intryck. Och liksom många av dem utgått från herrgården, vända många bland vår odlings främsta bärare förr eller senare åter till torvan. Junkertypen är väl lika väl som »kavaljeren» utdöd men det finns dock — och det inte bara undantagsvis — en rik nutida »herrgårdskultur» i intim växelverkan med städernas. På Nordenskjölds Dalbyö, Carl Carlsons Bondes Eriksberg, på Eric v. Rosens Rockelsta lever och levdes ett rikt och representativt kulturliv av i bästa bemärkelse aristokratisk typ och Verner von Heidenstam, Birger Mörner, Bruno Liljefors och många andra ha åt sig skapat hem av svensk herrgårdstyp, där man som kanske ingen annanstädes känner den nationella odlingens pulsslåg slå.

Dock denna herrgårdens (och prästgårdens) egenskap av plantskola på det andliga området är blott en sida av saken, en annan, kanske lika betydelsefull är dess egenskap av väktare av traditionen på det sociala området, av helgedom för minnena från gångna släktled, allt från barnåren, lärande det uppväxande släktet att känna sig som ett kött och ett blod med de hädangångna. Hur olika, hur i högre grad levande ter sig inte historiens händelseförlopp, de stora fosterländska minnena för den som beskärts lyckan att uppväxa omgiven av herrgårdens bohag och familjeporträtt, dammiga folianter och buntar gulnade brev än för den som först på skolbänken lär känna det förgångna på läsläsningens törneströdda väg med museernas opersonliga samlingar som åskådningsmaterial. Hur mycket av gammal förfinad odling av konst och konsthantverk, av material för hävdtecknaren och kulturforskaren har inte räddats i svenska herrgårdar, hur mycket från vår egen tid skall inte den vägen komma våra efterkommande till handa? Må demokratiens anhängare aldrig så mycket tala om offentliga museer och arkiv, de kunna aldrig ersätta de tusen över hela landet spridda hemmen. Vad som kommer på museernas väggar förlorar snart sin säregna historiska bouquet, förvandlas till vanlig kuriosa, och så ett till: i denna anhopning av konstverk och relikier ligger en stor, kanske alldeles för litet beaktad fara. Det gamla Rom hade liksom vi museer, bibliotek, pinakotek — men inte en tavla, inte en manuskriptroll av de tusende som där förvarades har kommit fram till vår tid. Vad vi veta om antikens måleri ha vi att tacka vad som förvarats i privat ägo, och som än här än där, genom slumpens outgrundliga nyck undgick förgängelsen — det är farligt att ha alla sina ägg under en höna säger ordspråket inte alldeles utan skäl. Och så slutligen och kanske bäst av allt, vilken betydelse har inte herrgårdslivet för de i kulturens brännpunkter av tidens krav rastlöst jäktade bärarne av vår samtida nationella odling! Väl är det gamla »kavaljerslivet», då det gick an att komma till en herrgård och som gäst slå sig ned och bli kvar i veckor, månader, ja i enstaka fall i årtal, oåterkalleligt förbi, men herrgårdens gästfrihet är som fordom, den bara har tagit andra former — mönstret är numera det engelska »week-end» från lördags kväll till måndag morgon, och gästerna äro ej längre som förr bofasta »herrgårdskavaljerer», ur samhällsmekanismen utgallrade kuggar, — åtminstone inte i regeln, fast en och annan sista mohikan väl ännu utan alltför mycket besvär står att uppleta — utan arbetsamma bin, som lämnande storstadskupans kvalm och surr söka vila vid naturens barm. Tack vare automobil och förbättrade järnvägs-kommunikationer äro de nu mera satta i stånd att utan svårighet nå den efterlängtrade oasen som medelst telefon och snart nog kanske radio på ett helt annat sätt än förr kan, trots lantlig avskildhet, uppehålla förbindelserna med kulturlivet.

AXEL KLINCKOWSTRÖM.

Fru Maria André på Ringstad gård fyllde den 2 juli 60 år och blev då föremål för varma lyckönskningar från vänner och anförvanter. I det tysta har fru André utfört ett mycket gott arbete inom sitt hem, det gamla herresätet Ringstad i Östergötland.

Äkta Spets- & Sidendépôt

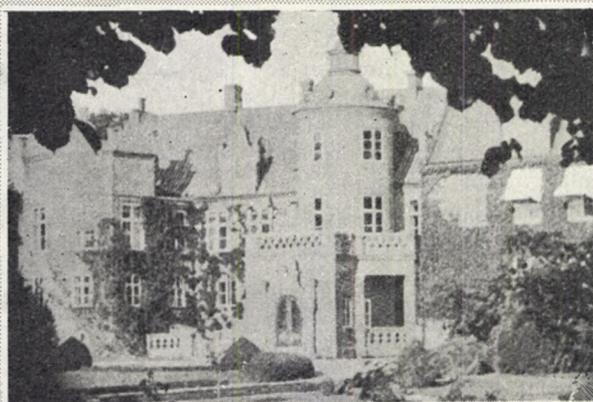
Tel. 77486 STUREGATAN 6II Norr 19700
Filial i Göteborg Jubileumsutställn., Handeltsgatan 11.

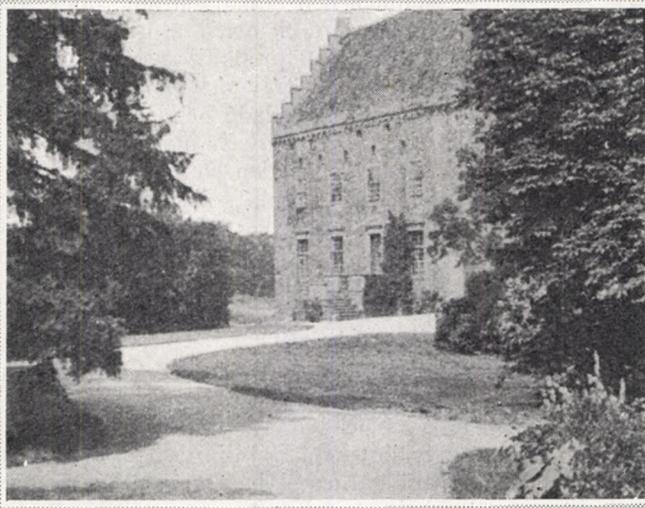
Nu är rätta tiden att bestämma sig för de **Sommrararbeten** man önskar utföra. Vi kunna framvisa en hel del nyheter i Spetsar lämpade till olika ändamål, linnen, vävnader, modeller. Handtryck och uppritningar utföras.

HERRGÅRDAR I FILMEN

Claestorp i Södermanland, där de skrattretande scenerna i filmen Bomben utagerades.

Råbelövs slott i Skåne, där filmen Familjens traditioner inspelades.

Bland de många stora herrgårdar och slott, som spelat med i välbekanta filmer är också Ernst Norlinds Borgeby, som här ses till vänster, samt till höger Svaneholm, även detta ett för sin skönhet ryktbart skånegods.

DEN YNGSTA BIRGITTANUNNAN. AV HILDUR DIXELIUS-BRETTNER

DET ÄR TIDIG MORGON — KLOCKAN är knappt mer än sju — då jag från mitt rum i klostrets hospits kommer ut på klostergården. Redan från trappan ser jag henne. Hon står där under lagerträdet invid klostermuren, vitklädd med slöja och oranger — en ung brud —. Abbedissan och priorinnan stå henne nära, även en man, hennes far. De äro i lågmält samtal. Det är en vårmorgon, solklar, stilla, stilla som en vårmorgon blott kan vara det i en klostergård! Madonnan skimrar vit, där hon står på sin sockel bland svärdslijlorna, guldregnet lyser, i rosenhäcken har en näktergal glömt sig kvar från nattens serenad. Det är som stode morgonen med sin härlighet särskilt stilla kring den unga bruden. Hon är italienska, hon har stora, mörka ögon, ett drömmande barns ögon, hennes ansikte är linjerent, hon är späd och fin.

Jag går in i kapellet. Där är prytt till fest, det doftar av rosor, nejlikor och violer, av myrten och rökelse. De många höga vaxljusen brinna på altaret. I gången framför altaret står brudpallen, en bönpall, ett miniatyryaltare, höljt i vitt, flankerat av meterhöga brinnande vaxljus, framför huvudaltaret står redan den officierande biskopen i full ornat; han assisteras av en yngre prästman. Och så kommer hon gången uppföre, den unga bruden. Fadern för henne. Han lämnar henne vid det lilla miniatyryaltaret, hon knäfaller mellan de

Den heliga Birgitta har som man kanske känner till från föregående beskrivningar ett kloster i Rom. Som ett apropå till 550-årsminnet av Birgittas död, vilket i dagarne högtidlighålles, tjänar detta blad ur en dagbok av författarinnan Hildur Dixelius-Brettner. Det är från Sancta Birgittaklostret i Rom, där hon i våras bevistade en nunnas invigning.

brinnande ljusen. Hennes ansikte är så vitt innanför tyllen, så blekt under orangerna. Det hörs orgelmusik från koret. Nunnorna komma gången uppföre, de bära höga brinnande vaxljus i sina händer. Framför dem föres en röd fana med den korsfästes bild å ena sidan, madonnan å den andra. Och jag hör för mig Birgittas ord i uppenbarelseboken: »Framför henne skall bäras en röd fana, på vilken min pinade lekamens bild skall vara målad å ena sidan och min moders bild å den andra, att den nya bruden, då hon ser den nye brudgummens bild, lidande på korset, måtte lära tålmod och fattigdom, och då hon ser jungfrun, modern, måtte lära renhet och ödmjukhet.»

Nunnorna bilda en halvcirkel, de stå där med de brinnande ljusen i sina händer. — Tärnorna omkring Kristi brud.

Mässan begynner, ceremonien är långvarig, men buren av stark stämning.

En av nunnorna bär på en bricka, täckt med vitt, den nya systemens dräkt fram till altaret, där biskopen välsignar den: »— vi bedja din mildhet, att du värdigas välsigna dessa kläder, som denna din tjänarinna har tänkt att bära till ett tecken av ödmjukhet och syndabättring —» Och jag hör Birgittas vackra ord: »— hans kärleks eld omslute dig och give dig vila på hans välsignade arm, på vilken alla de heliga vila.»

Så föres den unga systemen av nunnorna
(Forts. sid. 691.)

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

DÄR GÄSTFRIHETEN VAR HÖGSTA DYGD

NÅGRA MINNEN FRÅN EN GAMMAL HERRGÅRD. AV ADA RYDSTRÖM.

PÅ EN STOR ANRIK HERRGÅRD I Tjust levde under 1850-talet en liten fin fru och hennes son ensamma sedan mannen dött. Så lämnade frun den spira hon i så många år fört "med den äran" i en ung svärdotters händer. Den gamla gården var gamla fruns fädernevar och hennes far var en av traktens märkligaste män och jordrotter, allmänt kallad patriarken.

Den stora egendomen hade nydanats, utvidgats och byggts upp av patriarken, vars dotter nu drog sig alltmera tillbaka till sin privatvåning i stora huset. Där roade hon sig med handarbeten, lektyr och minutiös anteckning av ortshändelserna, när inte hennes älskvärda personlighet gav sällskapslivet den fina "bouquet", som blev oförlömlig för omgivningen.

Husets enda son övertog gårdens vård, under det att hans maka fick hemmets alla trådar i sina händer. Och de trådarnes ordnande var inte något lekverk. Tolv tjänarinnor skötte de olika sysslorna, från hushållsmamsellen, kokerskan, köksan, kammarjungfrun och huspigorna till väverskan, tvätterskan, lagårdspigorna och gästrumspigan.

Längre fram förminskades tjänstepersonalen till åtta kvinnliga tjänare, för att slutligen endast bestå av 6 dylika.

Tillvaratagandet av alla gårdsprodukter, ej minst av ull och lin, krävde stort och mödosamt arbete. Spinnrockarnas surr och vävstolarnas slammer var vintertidens dagliga musik. Från kl. 5 eller 6 om morgnarna arbetades det i gårdens olika departement. Lördagseftermiddagarna voro pigornas *egna*. Till dessa eftermiddagars fröjder längtade man hela veckan. Mans- och kvinnokläder, möbeltyg, linne och bomullsvävnader m. m. — allt tillverkades i hemmet.

Skomakare, skräddare, sömmerskor kommo vissa tider med sina biträden för att utrusta gårdsfolket med kläder och skor.

Tänk bara på allt arbete och all tid, som gick åt för matanskaffning och matberedning till detta stora hushåll. Vid de stora höst- och vårslakterna fingo mängder av nötkreatur, svin, får och kalvar släppa till livet.

Gårdens gästfrihet syntes obegränsad. Släktingar och skyddslingar bodde runt omkring och vistades långa sommartider och helger i det hem, där de alla kände sig välkomna och hemmastadda. Mellan husbondefolket och de underhavande rådde ett utmärkt förhållande.

Gårdens läge bakom höga berg och backar i en fruktbar lång dal mellan skogssjöar och bredvid sockenkyrkan ger den hela tjustningen av egenart och avskilt tycke som ett litet rike för sig.

De personligheter som ägt detta rike hava också haft hjärta och blick för ställets minnen och känt ansvaret inför dessa.

Ställets rika arkiv innehåller skatter av gamla dokument, brev och anteckningar ur ortskronikan och är en riktig guldgruva för forskaren. Där finnas brev från Bellman, Schröderheim m. fl. vänner till "patriarken", vilka även gästade hans hem.

Det patriarkaliska tycket som är urbilden av personligheterna i människosläktets historia och företer den ansvarskänsla som bör finnas hos oss alla för de eller de gåvorna,

Fröken Ada Rydström.

lever ännu den dag som är kvar på den stora gamla gården.

Förf:s personliga minnen av den gamla gården sammanfaller med den glada ungdomstiden.

Vi minnas hur godsherrn där tog emot och besökte godsets sjuka och till dem utdelade medicin från sitt stora förråd, vilket ortens läkare välvilligt anskaffat och förtrott honom. Vi minnas hans ädla maka, vilken lika välvilligt deltog i ungdomens lekar och glädje som hon ömmade för alla sina underhavande samt styrde och ställde för deras väl.

En syn i månskenet.

*Bland souvenirer, damm och lump
jag fann en liten urblekt stump
av styv och rik brokad;
dess silvertråd var nästan svart,
och tanken gick, jag vet ej vart,
jag såg, jag vet ej vad.*

*Ur torra rosor, lagrat damm
jag ser förgången tid gå fram,
jag smeker tyst en rest,
en sönderfransad, brokig del
av allt, som bildade en hel
och fraiche habit till fest.*

*Då står på nytt i kött och blod
en sällsam syn i månens flod;
i dämpad silverglans,
med bara armar, sjutton är
min farmor ung och vacker står
med kolsvart ögonfrans.*

*I tung brokad, men späd och fin
hon vaggar fram i krinolin
som till en menuett,
och som en gloria klart det står
av strålgans omkring hennes hår
men som ett fjun så lätt,
hon svann såsom en vårlig sky;
som dun och fjun och töcken fly.*

— — —
*— Dröj en minut, jag bad.
Men allt jag för min blick har kvar
är minnet från förgångna dar:
en liten bit brokad.*

EBBA von SETH.

Vilka festdagar ha vi ej njutit i hennes hem. Födelse- och namnsdagar med utklädnings, tablåer och dans!

Ensamma stunder i biblioteket! Utfärder till sjöss och lands! Delvis sömlösa nätter i flickrummen uppe på den stora, stora vinden, då samtalen fylldes av gamla sägner och spökhistorier, då muntra upptåg tillställdes och även allvarliga saker diskuterades.

Kanske hörde man ibland orgeltoner från lusthuset på den höga parkens kulle. Då visste man, att den nu som änka ensam vordna ägarinnan där hade en stilla vilostund vid minnen och tankar då hon kände sig fri från andra intryck och omsorger.

Nutidens pretentiösa sällskapsliv med alla invecklade krav och påhitt, gör våra personligheter konstlade och försvagade.

Ett sådant liv är motsatsen till livet på den stora herrgården som här skildras.

I "den gamla goda tiden" var det gott om mat av alla slag. På herrgården köptes alla salubjudna bär, fastän både smultron, blåbär och lingon ingingo i den skatt gårdens torpare betalade godsherrn. Sådana smultronfat, sådana kräftfångster som här presterades äro oförlömliga! Och så friheten, den gyllene friheten! Den var ej minst senterad! Var och en sysselsatte sig efter behag — i biblioteket, i biljardsalen, vid pianot, ute i trädgården, i båtar mellan den fagra insjöns holmar och näs.

Vinterns tid var par préférence arbetets och detta i synnerhet vid julens förberedelser och andra tillrustningar för helgerna.

Vid julen anordnades julkalas med lotteri för gästerna. Ett härligt lotteri, där inga "nitar" förekommo. Nyårsdagen for många av kyrkfolket efter gudstjänsten på uppvakning till socknens förnämsta hem. Då var det bjudningar lite' varstades och både slott, gårdar och kojor strålade av ljus.

I vintersnön drogo jägarne med sina hundkoppel vid jägarhornets muntra låtar åstad på jakt i de stora skogarne och hemkommo lastade med byte av många slag.

Vilka minnen ha vi ej av alla gamla trogna tjänare, som åldrats i den gårdens sköte! Där fanns ingen fattig eller utarmad bland dem! Herrskapet tog vård om både människor och djur. Och hur sannt demokratisk var man inte på detta stora gods. Man tog emot eller besökte med samma välvilja den högre som lägre stående.

Det är för oss alla här i orten en glädje att veta det gårdens nuvarande ägarepar sätta sin ära uti att vidmakthålla gårdens traditioner och där se många gamla medaljerade tjänare vörda ställets minnen! Att finna huru musik och sång ännu trives väl i det gamla hemmets salar! Att se godsherrn, enkel och flärdfri, densamme var han vistas, och allmänt betrodd i offentliga värv, där han högt uppskattas.

Kanske är det i flera avseenden, då det gäller personligheter, en god sak att bo ett stycke från livets allfarväg!

Ada Rydström

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

SPÖKHISTORIER. AV BIRGER MÖRNER

DEN SISTE BÄVERN ÄR SOM BEKANT utdöd i Sverige, och snart har också den sista björnen gått till de sälla jaktmarkerna. Hur är det med de gamla svenska herrgårdsspökena? Finnas de ännu kvar, eller ha de på allvar gått till ro?

I alla europeiska länder ha funnits eller finnas gamla hus med spöken. Oftast förekomma de ju på ensligt liggande herrgårdar, och det finnes ett och annat spöke som grasserat i århundraden. Särskilt är England rikt utrustat med spökslott, och det berättas med anspråk på trovärdighet, att ett slott med familjespöke där är dyrare än ett som saknar dylik tillgång.

I Sverige finnas ännu en hel del gamla herrgårdar, som av gammalt äro berömda för spökerier. Jag vet ett slott i mellersta Sverige, som är särskilt berömt i detta hänseende. Där finnes bland annat ett gästrum, som är mycket fruktat och endast användes i nödfall. Jag har visserligen själv en natt eller par sovit därinne utan att se eller höra något märkvärdigt, men det berättas bland annat, att en av våra i tjänst varande medelålders diplomater, som sovit där en natt, tidigt om morgonen blek i ansiktet begärt skjuts och försvunnit, innan ännu någon i slottet hade vaknat.

Oftast äro dessa herrgårdsspöken historiska personer, vilkas fridlösa andar gå igen. Typisk var den så kallade fru Barbro på Brokind.

Historien om henne har upptecknats bl. a. av Anton Ridderstad, och lyder i kort-het så:

Fru Barbro, som varit fru på det kända slottet Brokind i Östergötland, lär i livstiden ha varit ett ganska besvärligt fruntimmer. Säkert är att hon efter sin död utvecklade en mindre vanlig energi. Hon gjorde sig i livstiden känd för hårdhet mot sina underhåvande. Så berättas det att hon bestraffade även de minsta förseelser genom att låta kasta den felande i »tjuvkistan», där de inte fingo någon mat, men för att reta deras aptit lät hon hänga upp en brödkaka så högt, att fångarne endast kunde nå den med tungan. Så dog hon och blev begravd i Linköpings domkyrka. Men där förde hon ett så fruktansvärt spektakel — bland annat slog hon ut rutorna i de höga götiska fönstren, att hon blev utvisad och förd till Vårdsnäs kyrkogård. Men för att vara riktigt säker, drev man en påle genom kistan och liket. Men om de efterlevande trott, att de nu fått bukt med gumman, bedrogo de sig. Var natt kom hon tillbaka till Brokind och dansade där genom rummen — väl helst i den gamla salen med krigiska väggmålningar —, och man hörde henne sjunga: »Här dansar fru Barbro till Brokind!» Inga besvärjelser hjälpte; hennes vålnad kunde inte fördrivas. Till sist uppträdde dock en förslagen ung dräng och klarade saken. Han körde till graven med ett par svarta tvillingoxar och grävde upp kistan, satte den på vagnen, och körde så kistan till den vid Björklida belägna Farmsjön. Där körde han upp på ett brant berg, spände oxarne från vagnen och sköt så själv vagnen med kistan utför det branta berget ned i sjön. Hon kom aldrig tillbaka till Brokind, försäkrar Ridderstad, som känner till Östergötland, men är man nog försiktig, säger han, att vid stranden av

Herrgårdssägner och herrgårdsskrock äro nära förenade med våra svenska herrgårdars historia. Författaren greve Birger Mörner berättar här om herrgårdsspöken och undersöker vad de ytterst bottna i: den mänskliga rättfärdighetskänslan.

Tarmsjön tända upp en eld, susar det i luften, och man kan tydligt höra: »Barbro Påle!» »Barbro Påle!»

Om den en gång så mäktiga fru Sigrid Ekehielm på Bofors berättar Lotten Dahlgren i »Nordenfeldtarne på Björneborg», att hon, som levde på 1600-talet, en gång skall ha svurit falskt på tinget i Karlskoga och därför inte kan få ro i sin grav. Ännu irrar hennes olyckliga ande omkring på

«Frihet, glädje, goda mål».

Vår första herrgårdsskald Olof von Dalin och hans diktning.

Kom nu Sancta Filebunka
Tag min Poesie vid hand —

Det är vår första herrgårdsskald Olof von Dalin som yster och skålmsk slår sina toner. Han är en mångsidig diktare vår svenska Argus men säkert trivdes han aldrig bättre än när han såsom han själv skriver

— — — här i menlöshet
Långt bort från världsförtret

fick på något av de svenska gods där han var en kär gäst njuta av lugnet, naturen och glada vänners lag. Att det någon gång kunde gå ganska hett till får man föreställning om när han exempelvis skildrar ett lag på Engso:

Nå, så säger jag, det kallar jag att leva!
Nå, så säger jag, det är ett roligt lag!
Prunka, skryta, sträva
Att all ting må bäva:
Nå, så säger jag, det är ett härligt lag!

Med Engsös namn är Dalins förresten intimt förknippat. På detta minnesrika gamla Mälargods trivdes Dalin utomordentligt som gäst hos ägarinnan grevinnan Ulla Piper. I en korg skuren av en körsbärssten lägger han en gång ett henne tillägnat poem som att döma av korgens storlek måtte varit framställt med finskrift. Det heter däri bl. a.:

Bland Engsö ro och sång
har mig ali världens bång
som drömmar varit:
Bland tusenfalt behag
en vecka som en dag
har här bortfarit.

Men även en annan herrgård, Gimmersta, är diktern till behag. Det betygar han i ett impromptu under vistandet på Gimmersta:

Fast jag här i tretti dar
sovit, spelat, druckit, ätit
och mer än en vyrdig far
denna världens larm förgätit
syns mig tiden dock så kort
att jag ej kan draga bort.

Som sagt, den svenska herrgården har aldrig haft en hängivnare beundrare än denne dess första skald som blott med vemod skiljs från dess »låga Trä-Palats».

Far nu väl, I gamle syllar
och du låga Trä-Palats;
Den som dig för oro skyllar
bör ej på vår ö få plats;
Tack för var en nöjsam timma
Frihet, glädje, goda mål

I detta herrgårdsnummer har en presentation av vår första herrgårdsskald synt på sin plats. Dalin har som man vet sedermera fått talrika efterföljare i Snoilsky, Heidenstam, Fröding m. fl. som strängt sina lyror till herrgårdars lov. Den roll Selma Lagerlöf spelar i framställning av svenskt herrgårdsliv är så allenastående och känd att därom ej behöver ordas utförligare.

Boåsen utanför Bofors. Under mörka höstkvällar ser man en huvudlös skepnad vandra fram och tillbaka i skogsbrynet, spridande skräck hos de vägfarande.

Båda dessa spöken tillhöra en särskild typ av spöken; vi skola nu skärskåda en annan.

I »Wärend och Wirdarne» berättar sålunda Hyllén-Cavallius en sägen, som i denna del av Småland är mycket vanlig. En fru kom under en resa att ligga över natten på ett främmande ställe, där det brukade spöka. Om natten kom där fram till hennes säng en gengångare, klädd som kvinna med en vitklut på huvudet. Frun tog mod till sig och tilltalade henne, ty gengångare kunna aldrig säga något utan att först ha blivit tilltalade. Då berättade hon, att hon var hustru till bonden i gården, och att han mördat henne och grävt ner henne i stallet under tredje golvtäljan. Till bevis på sina ord löste hon kluten av sitt huvud och visade, huru hjässan blivit klyvd med ett yxhugg. Frun tog en ring av sitt finger och kastade den i sätet. Andra morgonen skickade hon efter folk och lät göra rannsaking. Då fanns liket av den mördade kvinnan under stallgolvet, och i hennes huvudskål låg ringen, som den främmande frun ditlagt om natten.

Jämförd med de båda förut anförda spökhistorierna är denna av ett helt annat slag. I samtliga tre fallen gå de döda igen och få icke ro i graven. Men orsaken är i fallen »Fru Barbro på Brokind» och »Boåsafrun» den att de hade förbrutit sig under livstiden, men i fallet »bondhustrun» hade det vederfarits henne stor orätt. Med litet kändedom om primitiv uppfattning kan man tryggt påstå, att den orätt som vederfarits henne bestod mindre däri att hon blivit mördad än däri att hon icke fått komma i vigd jord.

Denna föreställning att vissa saker vid begravningen äro nödvändiga för den dödes ro, är så allmän, att den spåras hos alla folk och i alla tider. När nu genom någon anhörigs underlåtenhet den döde gått miste om vederbörlig begravning, erhåller hans ande berättigad orsak att hämnas — eller åtminstone att använda alla medel som kunna stå henne till buds, att förr eller senare tilltvinga sig den »sista tjänst», till vilken han varit berättigad, och som är nödvändig för hans ro.

Undersöker man närmare en spökhistoria kommer man därför oftast till samma resultat. Spökeriet härleder sig ur en begången oförrätt. Denna må hava blivit förövad av den döde under hans livstid eller mot den döde efter hans död.

Huru har då spökhistorierna kunnat uppstå, och varför äro de i vilket land de än berättas, släkt med varandra?

Att rädsla och fantasi äro tvenne viktiga faktorer är tydligt nog. Men går man till botten med legenderna, skall man finna att de i allmänhet härleda sig ur människornas rättfärdighetskänsla. Och trots sin förvirrade eller groteska, stundom skrämmande eller naivt tafatta konstruktion äro de därför värda vårt intresse och vår sympati. Tydligare än en Versaillesfred vittna de nämligen om att den märkliga rörelsen i grund och botten icke helt är av ondo.

KLÄNNING BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAT HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT- & FÄRGERI A·B· GÖTEBORG

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

"DEM GUD FÖRENET..."

IDUNS NYA FÖLJETONG AV ARNOLD BENNETT.

GALSWORTHYS ROMAN »TROTS allt» avslutas i detta nummer, och den nya följetongen Arnold Bennetts roman »Dem Gud förenat» tar sin början i nästa nummer. Att Galsworthy-följetongen varit livligt uppskattad av Iduns läsare och väckt det största intresse, därpå har redaktionen fått otaliga bevis. Vi tro, att detta intresse också kommer att överflyttas på den nya berättelsen. Arnold Bennett är en av Englands intressantaste författarpersonligheter, och särskilt hans skildringar från de Fem Städerna — det stora fabriksdistriktet i Staffordshire — äro av högsta litterära rang. En bok som t. ex. The Old Wives Tales glömmes läsaren aldrig. Med konstnärlig sanning och fin känsla för proportioner skildras här de mått av sorger och fröjder som ett människoliv rymmer — ungdomens omedvetna självskhet, brådskan att komma ut i livet och gripa möjligheterna, sjukdomens obehaglighet, ålderdomens ensamhet, den oundvikliga döden. Läsaren lever med Constance och Sophia genom deras triviala gråa liv och när han följt dem till deras gravar, känner han nästan som en personlig förlust, så äkta är skildringen.

Bennett är medelklassens skildrare. Förmodligen har han själv levat i små trånga förhållanden och i den berömda Clayhanger-serien och andra skildringar från de Fem Städerna målar han mästertligt de engelska borgarhemmen, berättar med humor

Arnold Bennett.

och realism om »livets monotona vardagsrytm». För denna medelklass som Bennett säger sig både älska och hata, har han inte

blott skrivit sina romaner, han har också för den författat en hel rad småböcker, avsedda för medmänniskornas andliga träning, att rycka upp dem ur deras väluppfosttrade slöhet. Sådana böcker äro: The Human Machine, How to live on 24 Hours a Day, Literary Taste m. fl.

Arnold Bennett är född 1867 i Staffordshire, det rökiga fabriksdistriktet, som hans böcker gjort berömda långt utom Englands gränser. Till en början studerade han juridik men blev sedan journalist och var under några år redaktör för kvinnotidningen Woman i London. Sedan ägnade han sig helt åt författarskapet och lever numera i Frankrike.

Romanen Dem Gud förenat är även den en skildring från de Fem Städerna och präglad av Bennetts karaktäristiska egenskaper: realismen, som är så stark att verkligheten tyckes trollad in mellan pärnarna i hans böcker, små lustiga iakttagelser på vardagslivets område, en skarp psykologisk analys, en fint humoristisk stil. Hans skildring kring äktenskaps svåra problem är gjord med en dramatisk stegring, som under berättelsens lopp håller läsaren djupt fångad. En teknisk detalj vid följetongens införande, som våra läsare säkert livligt komma att uppskatta, är att romanen publiceras i bokformat så att den, slutförd, kan bindas och införlivas med hemets bibliotek.

NÄR MORMORS MOR GICK I ROSENGÅRDEN...

GAMLA HERRGÅRDSRECEPT PÅ ROSENBRÖD OCH POTPOURRI.

Vem mäter all den vishet, som en gammal herrgård rymmer? Där finnas urgamla recept från mormors mors tid om alla de tusende ting, som tillsammans skapa den säregna charmen kring en svensk gård. Ett fint recept på slånbarslikör eller oskyldigt hembryggt sockerdricka, bästa sättet att baka enrislimpor, en utsökt Karl XV:s pudding, som mormor skrivit med petig stil på gulnat papper och mycket annat. Ja, våra mormödrar visste också mer än vi om den poetiska konsten att gömma blomstrens flyktiga fågning till kulna vinterdagar. De »gömde rosor», som termen lydde. Här är nu till efterlevnad för sena tiders barn ett recept, nedärfat i generationer och hämtat ur en gammal bok från 1795.

»Gömma rosor.»

Man plockar av de vackra rosenknopparna, dock icke med bara händer utan med handskar på, och i vackert väder, binder om sex icke för små knoppar och två vildvinsblad på så sätt, att stjälkarna ligga fria. Så tar man en stenkruka, lägger tre vinblad på botten och sedan rosenknopparna ovanpå så placerade, att stjälkarna stå uppåt och fortsätter så till krukans är full varefter man lägger 3 vinblad överst. Därefter kokar man en saltlag så stark, att ett ägg flyter på den, och håller den över rosorna. Ett trälock påläggas, och när krukans stått i två dagar, lägges en sten på locket. När vintern kommer och man vill ha friska rosor, tar man ut en knippa, skär av de översta bladen med en pennkniv och bestycker rosen med en droppe skedvatten, så bli de lika vackra som på sommaren.

Ett annat sätt var att lägga de med behandlade händer plockade rosorna i en stenkruka

Potpourri av rosor och blader — det ligger herrgårdsromantik över blotta namnet! Alla ha vi läst och hört talas om forna tiders metoder att bevara sommarens blomster till den mörka vintern, men få av oss kunna konsten. Här lämnas nu några gamla beskrivningar till nytta och nöje för moderna tiders barn.

med fast lock, vari man förut lagt torrt salt, och sedan sätta ned krukans i källaren.

Baka bröd av rosor!

Bröd av rosor — det låter som en saga för små barn, men forna tiders husmödrar hade visst svårt att se rosor blomma, de ville genast utnyttja dem. Rosenbröd, ej att förväxla med våra dagars kuvertbröd, tillagades så här: Man plockar bladen av icke allt för högröda rosor, ser noga efter att ingen mask eller smuts medföljer, hackar dem fint och knådar dem med vetemjöl till en tjock deg, varav formas avlånga eller små runda kakor, som bakas i ugn. Ju hastigare de gräddas desto bättre bli de. Rosenbröden sättas på torrt ställe och när man vill använda dem till mjölk-soppor, stötas de fint och blandas i soppan, som därav får en fin smak.

Nu för tiden köper man alla parfymers färdiga, i forna tider gjorde de mångsidiga husmödrarna dem själva, och ett av de vanligaste och mest omtänkta sätten var att göra potpourrier, som förvarades i någon gammal vacker kruk. Då och då under vintern tog man fram den och luktade

ett slag, eller också lade man en nypa potpourri i kakekugnsnischen, så att det blev en god doft i rummet. Se här receptet på ett riktigt gammaldags potpourri:

Hur gör man ett gammaldags potpourri?

Man tar väl torkat salt och strör några händer i botten av en kruk. Av blommorna, — de som skola användas, få icke ha vidsittande blad eller stjälkar — tar man först en del violer, sedan en del av de vackraste rosenbladen, därefter fyra händer pomeransblommor, ty ju flera pomeransblommor, som blandas i, desto bättre blir potpourrien, därefter fyra händer enkla röda nejlikor, lika mycket späd merian, lavendel och isopblad och av rosmarinblommor och -blad, vild timjan och små myrtenblad vardera två händer fulla, och slutligen en handfull basilicum, krusmynta, neliss och salvia och något polei och kalemint (?) samt i lod kanel och något storax jämte stötta kryddnejlikor. Alla dessa ingredienser tas i den mån de kunna anskaffas (skulle det felas någon, betyder det ej så mycket), därefter lägger man dem i krukans och strör salt över. I början måste man röra i krukans varje dag, och i augusti sättes den ibland ut i solen en timme åt gången för att överflödigt fuktighet skall borttagas. I september behöver man bara röra i krukans en gång var åttonde dag, och sedan icke oftare än då man vill ha god lukt i rummet. Men annars måste krukans ständigt vara väl tillsluten. En sådan potpourrikruk kan hålla sig i gott skick i många år, men man bör varje år tillsätta litet nya blommor av det slag, man mest tycker om.

BRITT-MARIE.

Vid **långturer** med bil samt då bilar komma till användning vid **bröllop** passa bäst **FREYS stora, eleganta bilar**, förda av landets mest tränade chaufförer. Namnanrop: **Freys Hyrverk.**

Kungl. Hovlev.

DET FÅR EJ SAKNAS PÅ BORDET

Vinägrons Bordsenap

HEMMA HOS GREVINNAN ELVIRA DE LA GARDIE

DET SÄGS SÅ OFTA, ATT själens spegel är ögat, och där jag sitter mitt emot grevinnan Elvira De la Gardie, ljuder denna sanning åter tyst inom mig. Hon hör till dessa människor, åt vilka mycket har givits och av vilka mycket fordrats och krävts. Hon är en av de sällsynta kvinnor, inför vilka man känner: i hennes sköte skulle jag lugnt kunna nedlägga alla mina sorger, hon skulle förstå och fastmera — hon skulle hjälpa både med ord och gärning. Ingen är för ringa för henne, ingen för obetydlig; för den, som knackar på hennes hjärtas dörr, låter hon upp.

Livet har inte alltid bjudit henne sina rätter på silverfat, hennes väg har inte endast gått genom solbelysta nejder på de breda och jämna vägnarna, hon har kanske mera än de flesta sett skuggor och dagar växla under sin levnad, och därför fattar hon till fullo, där andra endast ana. Vänskapens gåva är för henne en dyrbar pärla och hennes ljusa och varma religiositet har burit henne över djupen.

Redan tidigt lades ett tungt ansvar på grevinnan De la Gardies axlar, då hon som adertonårig maka åt godsägare P. H. Sylvan blev fru på Bollerups herrgård. Hennes praktiska sinne fick här rikligt tillfälle att utveckla sig, och under de 30 år hon bodde på Bollerup, höll hon själv, liksom allt fortfarande, hushållets alla trådar i sin hand. Den i mångt och mycket fordrande och ansvarsfulla uppgiften att vara härskarinna på ett stort gods liksom fostrade henne för kommande tiders gärning och krav.

Landshövdingen i sitt arbetsrum.

Härskarinna i 30 år på ett stort gods — det är en krävande uppgift, för den som tar sina plikter på allvar. Både dessa plikter och senare ännu vidsträcktare representationsskyldigheter har grevinnan Elvira de la Gardie fyllt på det mest älskvärda och gästfria sätt, såsom framgår av vidstående intressanta skildring av husfrun i Malmö residens.

Efter sin mans död gifte hon om sig med dåvarande majoren vid Skånska Dragonregementet, greve Robert De la Gardie, och 11 år senare flyttade hon med honom in i landshövdingebostaden i Malmö, där de båda makarna rett sig ett det vackraste

hem. Här är grevinnan De la Gardie den älskvärda och förekommande värdinnan, och gästfri som hon av naturen är, mottager hon i sitt hem personer ur de mest skilda samhällslager och representerande vitt skilda yrken.

Hennes nedärvda och uppodlade intresse för sång och musik bjuder henne som en kär plikt att inom Residensets murar hälsa välkomna de världsberömda konstnärer, vilka allt som oftast gästa staden; för vetenskapen hyser hon en livlig beundran, och hennes litterära intressen äro synnerligen starka.

Såväl i faderns, apotekare Gustaf Smiths familj som i moderns, Augusta Bruzelius', av den fint bildade och lärda släkten med detta namn, har funnits många berömda vetenskapsmän och litterära förmågor. Så var till exempel Emelie Flygare-Carlén en

faster till grevinnan De la Gardies far, en hennes syssling på fädernet är författaren Ejnar Smith och en syssling på mödernet var Victoria Benedictsson. Vidare kan tilläggas, att en bror till grevinnan De la Gardie är den framstående sångaren Salomon Smith.

Liksom under gångna tider brottstycken av svensk historia skrivits inom Malmö residens, så har även under de år, som ligga oss närmare i tiden, viktiga, historiska tilldragelser ägt rum i dess gemak, och beslut fattats, som varit av avgörande och lyckosam betydelse för de tre nordiska rikena. I december 1914 ägde nämligen det första trekungamötet rum på Malmö residens.

D. F—G.

Från vänster: Landshövdingen med sina barn och barnbarn. — Grevinnan Elvira de la Gardie med sitt barnbarnsbarn, Gustaf Carlsson Bonde. Bilden är tagen i juli 1911.

CAP Nötter

ytterst delikat nougatchoklad
i kartonger à Kr. 1:25.

PIRRE GRUBBS MÖJLIGHETER

AV MARI MIHI.

DA HÄRADSHÖVDING GRUBB FÖR tredje gången och för varje gång mera uppmärksam, genomläst Aktiebolaget Östbankens vidlyftiga meddelande — varigenom han omsider kommit hopplöst på det klara beträffande vissa hotfulla rykten, som länge vilat som moln över hans värld — lät han papperet bli liggande på pulpet-almanackan, reste sig, ringde på betjänten Jansson, gick över rummet och slog sig ned i den långa skinnsoffan.

— Jo, Jansson ska be fröken Nora vara bra och komma ned ett slag.

— Fröken gick ut för en stund sedan för att plocka murklor.

— Det var förståndigt gjort. Men bed henne då komma, när du får se henne.

Pesten — papperspesten — denna farsot utan bot, som yrde land och rike omkring och som med sitt sneda, vassa vampyrtryne girigt sörlade i sig allt som uppbyggts och sparats av värden, hade då även nått Hållsta. —

Först hade den kastat sig över de minst motståndskraftiga, de nyrika, krigskonjunkturernas marodörer, utan socialt fäste uppåt eller nedåt. Så hade den gått vidare över ärvda rikedomar, över de förmögna, över de burgna, över dem som strävat livet ut att göra var människa rätt. En hel kultur gick från gård och grund; gick på auktion, och dyrgriparna reproducerades i dagspressen. Och ändå blev den inte mätt av guld och förbannelser, papperspesten, av målningar, bibliotek, konstsmiden och roccofåtöljer. Den sög åt sig forskarens möjlighet att driva sin gärning, den svalde ankans knappa sparpenning, med flit och försakelser hopplagd under lyckligare dagar, den satte revolvren för pannor, som förr burits högt, och som ej ville buga för en allmosa. Snabbt och ljudlöst grep farsoten omkring sig bland de samhällsskikt, som en gång varit de bärande, och som nu togo upplösningen och slutet — utan mötesresolutioner och fönsterinslagningar — i medvetande om att man tillhörde en klass, som hissat sina färger på halv stång.

Så hade den även nått fram till Hållsta.

*

— Pappa ville mig visst något?

— Jag gratulerar till ditt sinne att insamla murklor, ty sådana bli väl småningom vårt egentliga uppehälle — nej, du fattar inte vad jag menar — läs då brevet på skrivbordet!

Han lade noga märke till dottern, där hon stod i profil vid bordet, med brevet i hand och med junisolens silande in genom de motliggande fönstren. Det ungdomliga, allvarliga, litet högdragna ansiktet, med den raka näsan, den kupiga pannan och dess vackra hårfäste stodo så tydligt mot dagsljuset, att han kunde iakttaga minsta skiftning i dragen. Dock, det vidlyftiga meddelandet från Östbanken tycktes ej göra något som helst intryck på fröken Nora Grubb.

— Än sedan! sade hon, stoppande in brevet i kuvertet. Än sedan — sådant händer varje dag. Man behöver bara öppna en tidning...

— Än sedan — det förefaller då att inte tangera dig det bittersta. — Förstår du

En herrgårdshistoria i våra kristidsdagar tecknad av författaren med bister ironi och en humoristisk glimt i ögonvrån under allvaret.

då inte att detta kommer att göra dig så gott som arvlös. Ty jordegendom i våra dagar...

— Än sedan! framhärade Nora. Uppriktigt sagt, har jag aldrig gjort mig räkning på något arv. Pengar äro vår klass' värsta fiende och bakdantare. Kapitalismen döljer och förvanskar vad vi kunna äga av sann överlägsenhet. Om alla starta med samma möjligheter, kommer det ofelbart i dagen att de bästa egenskaperna, modet, redligheten, ansvarskänslan, voro mest utvecklade hos oss. Skolade från generation till generation. — Vad bryr jag mig om Östbankens fall, då jag hoppas kunna reda mig själv, utan utdelningar och kuponger!

Häradshövding Grubb trummade otåligt på soffans skinnklädda karm.

— Det där är några vänstervridna befängdheter man trummat i dig vid högskolan. Nå, de blåsa nog av dig, min flicka, då du råkar å brüle pourpoint för livets realiteter.

Fröken Nora strök upp håret vid tinningarna. Hon tvistade aldrig om åsikter med fadern. Annars kunde hon ha sagt honom att nutidens ungdom inte alls var vänstervriden. Utan att de modigt marscherade bort från de rödklädda talarestolarnas enkla förkunnelser. Dock, det skulle han i alla fall aldrig kunnat fatta.

— Förresten, vidtog han, om du själv är högt upphöjd över det usla guldet, så tänk åtminstone på mig. Det är inte fem år sedan jag ärvde moster Eleonoras trehundra nittiotusen i Östbanksaktier. Om jag åtminstone sålt dem under den goda tiden och löst in arvskiftesinteckningarna i Hållsta. Eller om jag levat i sus och dus och släppt Barrabam lös, så hade jag åtminstone haft någon glädje av moster Eleonoras arv.

Pirre Grubb i sus och dus! — Skynten av ett leende drog genom fröken Noras munvinklar. Av flyktiga bekantskaper ansågs fadern som en synnerligen försiktig general. Ty han hade alltid hållit hårt om konstanterna. För hans nedärvda godsägarinstinkter lädde det ett slags mystiskt värde vid pengar. Dock, sedan de blivit förvandlade till varor, intresserade de honom ej vidare. Han kunde gnugga på en grindslant, men gladdes då man uppskattade hans bourgogne. Han var gästfri som en arab, och Hållsta var alltid ett öppet hus. —

Han tog upp sin korta, snebrända pipa ur fickan, tände den, och lät den åter slockna medan han talade.

— Var och en kan intyga att jag aldrig varit någon slösare. Aldrig heller stått efter mera, aldrig vinglat eller spekulerat. Utan jag satt här i min soffa och gjorde inte en mask för när och trodde ingen om ont, alltmedan de fördömda bankerna diskonterade och jobbade och byggde sina

palats och gjorde mig utfattig. Jag satt här i soffan, då Jansson kom in med det där brevet du nyss läst och som meddelade mig att moster Eleonoras pengar gått åt skogen på deras skojareffärer — så gjorde jag!

— Ja, men, pappa, du satt allt i soffan, då du fick pengarna också, anmärkte fröken Nora. —

Häradshövding Grubb gjorde en trött åtbörd med tändsticksasken, tände på nytt och försjönk i mulen tystnad. Dottern lämnade rummet.

En stund därefter kom betjänten Jansson in och frågade om han skulle spanna för.

— Spanna för — jasad, stämman — nej, den sitter jag över i dag — jag har fått annat att fundera på — nej, stanna kvar, jag har något att fråga dig om.

Janssons gamla kloka, knotiga ansikte antog en min av vördnadsfull och brydd förväntan.

— Säg mig, vad skulle du taga dig till, ifall du bleve uppsagd och finge sluta hos mig?

Betjänten sneglade på husbonden som om denne i en hast blivit från vettet.

— Sluta här på Hållsta — det kommer jag aldrig att gå in på.

— Nej visst — nej visst — och jag menade inte heller precis så. — Utan jag tänkte mera på mig själv. Hur tror du jag skulle kunna draga mig fram ifall jag bleve utfattig och finge gå från gård och grund?

— Men så farligt är det nog inte, menade Jansson, vilken kände husbondens affärer nästan lika bra som han själv. För resten lär det ju finnas flera rika släktingar att ärva.

— Så påstås det, fast arven tycks gå åt skogen så fort de komma i mina händer. Men vad skulle jag taga mig till om det nu gällde att förtjäna livsuppehållet? — Uppriktigt sagt, duger jag inte till ett dugg...

— Bevare mig väl, häradshövdingen, som blivit påkostad så mycken lärdom, skulle nog reda sig fint.

Pirre Grubb lekte med sin nyckelknippa.

— Det där säger du bara för att inte såra mig. Folk ljuger varandra fulla av bara hänsyn. Det finnes somliga som påstå att två gånger två är en räkneoperation, andra att två gånger två är närapå fem, andra åter att två gånger två betecknar ett framåtskridande — att två gånger två är fyra låter så banalt och ohysat. — Nej, du, då jag tänker på att jag skulle kunna företa mig något, som folk ville ge ut pengar för, betala mig för att få utträttat, finner jag tanken enbart orimlig och komisk — alldeles utsägligt komisk. — Emellanåt har jag undrat om jag inte möjligen skulle kunna duga till renskrivare.

— A, herre jösses, häradshövdingen!

— Smickrare! Nå, jag får tillstå att mina m, n och u inte äro så olika varandra som de tveksutan borde vara. Jag uteglömer ofta även pricken över i — det är ju så lätt gjort! — Därtill är jag villig medgiva att jag borde sätta streck över t bra mycket flitigare än vad fallet är. Alltså, renskriveriet få vi ge på båten. — Men vad säger du om det uråldriga och aktade betjäntyrket?

Alla erkänna att **GENTELES LINOLEUMFERNISSA** är oöverträffad i **SLITSTYRKA, HÅRDHET OCH GLANS**. På grund av de undersökningar, som verkställt av Fackskolan för Huslig Ekonomi, har fernissan tillerkänts **DIPLOM**. Varje burk är försedd med S. H. R:s **garantimärke**. Försäljes hos varje välsorterad Färghandlare.

ANDRA PRISET I IDUNS HUSFLITSTÄVLAN UTDELAT

TILLFALLER ORGANISTEN OCH KAMRERAREN SVEN J. ANDERSSON, GETINGE, HALLAND.

FÖRSTA PRISET I IDUNS husflitstävlan erövrades, såsom omtalades i nr 27, av hr och fru Eugène Söderlund, Sundsvall. Andra priset i samma tävlan har tilldelats herr Sven J. Andersson, organist och klockare i Getinge, Halland, samt kamrer i A. B. Nordiska Handelsbankens kontor därstädes. Pristagaren har på lediga stunder — efter så ringa utbildning som två månaders slöjds-skolekurs i trettonårsåldern — tillverkat alla möbler i sitt hem, till och med gardinstänger och träarbetet i en väggklocka. Då arbetet utförts med ringa verktyg, utan maskinella anordningar och utan biträde, och då möblerna, såsom synes av väl utförda, skarpa fotografier, röja betydligt bättre smak än våra vanliga möbelfabriker, har deras tillverkare gjort sig väl förtjänt av andra priset i Iduns tävlan.

Det hem, som kamrer Andersson under loppet av tjugo år slöjdat samman, omfattar bl. a. en vacker skulpterad matrumsmöbel i massiv ek. I stor utsträckning har här använts gammalt trä, som förut ägt bestånd

Bondrococomöbel i vitt med förgyllda skulpturer, tillverkad av kamrer J. Andersson.

som husväggar eller kistor. Trä- mörk. En kista på skulpterade et har behandlats med ekbets, ben är inredd med utdragbara schellack och sprit, och färgen hyllor för bordssilver, en skänk är avsedd för glas och ett stort

skåp för linne. Vidare märkes ett vardagsrum i ek, hållet i en art bondrococo, en sängkammarmöbel av alm, vuxen i familjens egen trädgård och polerad i träs egen färg. Denna möbel kan alltså i dubbel måtto sägas vara hemmagjord. I barnkammaren finner man en rödmålad furumöbel med bl. a. ett praktiskt dockskåp, upptill försett med glasrutor och nedtill med ett slutet förvaringsrum för leksaker. Den vita möbel i bondrococo, som här avbildas, är av furu med förgyllda skulpturer. De krokiga bitarna av möblen, som fordra starkare trä, äro av björk eller alm.

Pristagaren, som har all anledning att vara stolt över sitt vackra självförfärdigade hem, har också själv utfört alla ritningar. Förebilder har han funnit i illustrerade tidskrifter eller vid museibesök. Kamrer Andersson fortsätter alltjämt med det kära slöjdarbetet, och efter matbordet, som blev färdigt i år, sysslar han nu med ett notskåp. Nästa nummer på den långa möbellistan blir armatur.

Jansson ryckte till.

— Betjänt — nå, det vet jag då just inte. — Och han tillade efter en paus: Vore det inte lämpligare som jordbruksförvaltare?

— Här ha vi det! — Om jag rådgjorde med förvaltaren, skulle han tamligen säkert förorda din syssla. — Jag hade en god vän i min ungdom, som studerade zoologi, på samma gång som han hade vissa anlag att uttrycka sig i bunden form. Hans studiekamrater tillrådde honom att bli skald. Och skalderna bönföllo honom att bli zoolog. På enahanda sätt tycks jag ha det förspant. — I alla fall kunde jag ju försöka mig ett tag som betjänt. — Det bleve nog min enda möjlighet.

Tjänaren skakade undergivet sitt vita huvud.

— Men hur skulle det gå till då?

— Det är fasligt enkelt. — Du sätter dig där vid skrivbordet med en cigarr i mun och en tidning framför dig och funderar ut vad du önskar få utträttat. Jag slår mig ned nere i kapprummet och väntar. Och då du vill mig något, så ringer du. — Sedan få vi se huru jag sköter mig.

— Det blir som att spela teater, ungefär, anmärkte Jansson.

— Det blir vad som helst, men det skadar inte att försöka. Och ingen av oss slösar bort någon tid — tyvärr!

— Nå, som häradshövdingen befäller då, fogade sig Jansson, tog en tidning och slog sig ned vid skrivbordet, medan husbonden begav sig ned i kapprummet i allvarligt uppsåt att göra det bästa av sin valda befattning.

*

Nedkommen i den svala förstugan, påminde sig Pirre Grubb att Östbankens brev ännu låg kvar på skrivbordet, med möjlighet för Jansson att taga del av dess inne-

håll. Nå, det kunde han då också få, och även rapportera det vidare, om så önskades.

I själva verket var meddelandet tillkommet med det tremulerande tonfallet hos en individ, som närvarit vid en naturkatastrof, eller som kört en automobil i diket och nu sitter på vägkanten, huvudyr och mörbultad betraktande förödelsens styggelse.

Vid läsandet av denna rumphuggna syndabekännelse hade hans skadeglädje inte kunnat underlåta att anställa jämförelser med de spotska hidalgofasoner, som förut härskat i Östbanken. De beviljade lån och diskonterade växlar i ett nästan överjordiskt majestät. De byggde sig palats, omfångsrikare och praktfullare än Guds kyrkor. Och i dessa helgedomar av stuck och förgylld mässing, av allegorier i marmor och kassafack av stål, hade kammaren vuxit och mammonskulten blåst upp sig till dimensioner, inför vilka små penningeförbrukare kände sig bortkomna och förkastade.

Nu hade hela åket kört omkull och alla överdirektörerna och direktörerna och underdirektörerna stodo på näsan i landsvägs-smutsen med lackskorna i vädret. Sedan skulle de kravla sig upp för att, slokörade och knäsvaga, vandra smädelsernas stig mot revision av portföljen och rättsliga efterspel med mystiskt oviss utgång. —

Östbankens kullerbyttas skulle naturligtvis följas av nya aktiefall. Och papperspesten ytterligare gripa omkring sig.

Det var då lyckligt för Nora att hon inte räknade med något arv. Ungdomen är ädel och vis därför att den lämnat Gud senare än de åldriga och listiga. Ungdomen ställer sig i breschen som hade den hundra liv; den bekymrar sig inte om födan för morgondagen. Den gaddar sig samman i klubbar och föreningar och stärker varandra i sin stora och tokiga tro. Så lämna de uni-

versitetet, föreningarna lösas upp; de gå som enstaka individer mot det småaktiga livet, upplösa sig i massan och bli brackor. Eller också bli de enstöringar, kvarglömda posteringar av ljusets ridderavakt, trogna till slutet de löften de beseglade i sina ungdomssammanslutningar.

Lyckliga Nora, hon levde ännu i kamratskapet, följde de stora, obrutna linjerna!

— Och stackars mig, nickade Pirre Grubb. Egentligen har jag bara varit med i en enda förening. Och en struntförening var det, som upplöstes för många herrans år sedan under synnerligen tråkiga omständigheter. — Det var föreningen med Norge. —

Han tittade på klockan. Man fick då säga att Jansson tog rundlig tid för att sätta sig in i sin nya roll.

Nå, i alla fall kunde husbonden näppeligen känna sig mindre varm i kläderna än Jansson själv varit från början. Många gånger hade han hört historien om sin tjänarens debut i yrket, då gamla grevinnan på Ilianskloster tog honom från stallet, satte på honom livré och lät honom passa upp på en bjudning.

Då mörkret föll på, ringde man och tillade honom att tända lamporna — det fanns inte elektriskt ljus på den tiden. Jansson gjorde såsom han blivit befalld och tände alla lamporna.

Nedkommen i köket igen, satte han sig på en stol, slog sig på knäna och skrattade så han storknade. Då pigorna samlade sig omkring och frågade vad han grinade åt, samlade han andan och sade:

— Däruppe sitter di mera än fyrtio personer. Och ingen av dom kan tända lamporna, utan de måste ropa på mig...

Och det underliga var att Jansson egent-

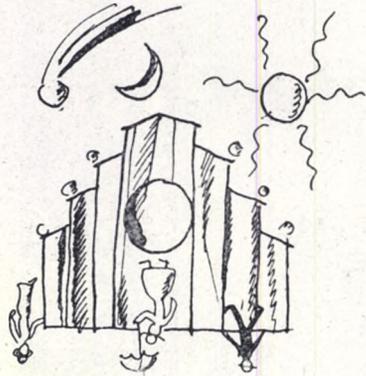
(Forts. sid. 693.)

Ett värdefullt bruk

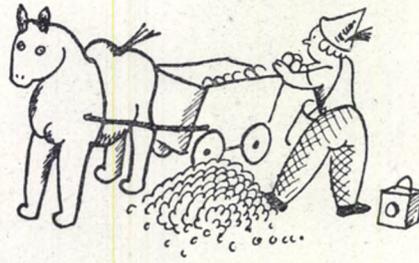
är att dagligen intaga en av Spieckers **Sanokapslar**. Återupp-rätta på kort tid nervsystemet, undanröja trötthet, missmod och sömnlöshet, alstra energi, levnadsmod och spänstighet! Finnes å alla apotek och i kemikalieaffärer i askar å kr. 2.25 och 4.25.

Vill Farbror Vakten titta?

Alla människor gingo upp och ned.

Putte fick en hel kärra med 25-öringar.

Puttes middag.

Turist-Putte.

2.

I DAG FANN PUTTES MAMMA ETT brev i brevlådan. Hon såg med detsamma, att det var Puttes stil utanpå kuvertet och blev mycket glad. Så öppnade hon brevet och läste:

»Kära Mamma.

Putte är nu i Göteborg. Det är så roligt att vara turist. — Jag har kikad i kikaren och fotograferat med kameran.

Adjö.

Putte.»

Nu ska ni få höra, vad som hände Turist-Putte i Göteborg. Han gick till den stora utställningen. Där stod en stor vakt i ljusblå kläder vid porten och sa: »Det kostar en krona att komma in». Putte hade nog fått med sig en krona hemifrån, men den ville han inte göra slut på i ett enda tag, utan han hittade på ett annat sätt att betala. »Vill Farbror vakten titta i min kikare?» sa han. Det ville vakten gärna, för han var rätt nyfiken. — Och vad fick han icke se allt. Där var stjärnor och solar och månar och kometer i alla tänkbara färger. »Åh», sade vakten bara, och glömde alldeles bort att Turist-Putte skulle betala. Och så gick han in gratis.

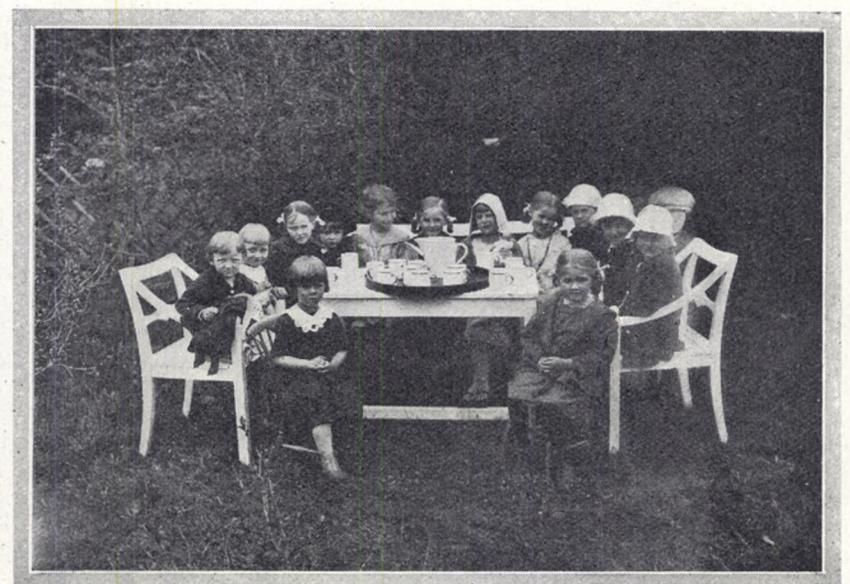
Lilla Bibbi från Lund är visserligen klädd i byxor men ändå mycket kvinnlig och framför allt en öm mor mot sina dockbarn. Tävlan "Mamma och barn" fortgår.

Länge gick Putte och tittade på allting genom sin kikare, för då blev det ännu märkvärdigare. De stora husen blev blå- och grönrandiga, minareterna gick i sicksack högt upp mot himlen, och alla människor gick upp-och-ned.

Men när Turist-Putte vankat omkring en stund blev han hungrig. Han hade ju inget ätit sedan den där bullen i Stockholm. — Men hur skulle han få mat? Han ville inte gå in på en restaurant och äta mat för hela enkronan. — Nu skall du få höra hur han gjorde: Han satte sig på trappan vid minneshallen och ropade till alla som gick förbi: »Vem vill titta i min underbara kikare? Det kostar 25 öre.» —

Och alla voro nyfikna och trängdes för att få titta i Turist-Puttes kikare.

Snart hade han så mycket 25-öringar, att han fick skicka efter en liten häst och kärra från Barnens Paradis. Så skovlade han upp pengarna i den, och körde direkt till banken. Men två kronor behöll han att äta middag för. — Och det blev en god middag kan du tro. Päron och kakor, saft och kompot, maränger och jubileums-pudding. Där sitter nu Turist-Putte och äter än, men efter maten ska vi kanske be honom berätta mer om sina resor.

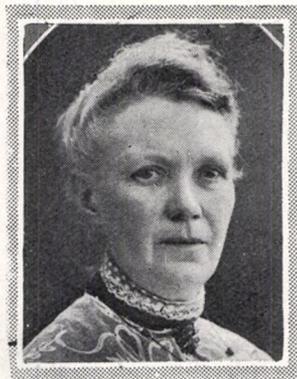

Här se ni ett par bilder från Barnens ö. Det ser ut som om de ha trevligt där, inte sant? På ena bilden se vi pojkar gunga på sjön i en vackert lövad båt, på den andra kalasa småflickor på choklad och kakor ute i det gröna.

Det är fastslaget att

BECKERS Linoleumfernissa
gör mattorna outslitliga. Säljes hos alla färghandlare.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

HANNA HALLBERG-NORLIND.
Organist, Lund.
65 år den 14 juli.

AGNES WIESLANDER.
Fröken, Hjärnarps.
50 år den 21 juli.

SIGNE WESSMAN.
Fru, född Kerfstedt, Sthlm.
50 år den 22 juli.

HILMA VON ESSEN †.
Överstinna, Ystad. Änka efter översten och chefen för remonteringsstyrelsen C. D. v. Essen.
* 1843. † i juni.

JOHANNA ZETTERSTRÖM †.
Fru, Stockholm. Änka efter ingenjören C. F. Zetterström.
* 1846. † 10 juli.

EDLA MONTHAN †.
Fru, Stockholm.
* 1850. † 10 juli.

SIGRID ÅKERLUND †.
Fru, Borås. Maka till fabrikören Robert Åkerlund.
* 1851. † 28 juni.

ELSA ENDERBERG †.
Fru, född Hellman, Göteborg. Änka efter musikdir. Aug. Enderberg i Hudiksvall.
* 1855. † 26 juni.

ANNA TENGSTRAND †.
Fröken, Stockholm.
* 1859. † 27 juni.

VILHELMINA RYBERG †.
Fru, Göteborg. Maka till handlanden Johan Ryberg.
* 1862. † 6 juli.

AMANDA SCHILLANDER †.
Fru, född Sjöberg, Sthlm. Änka efter bokhållaren i Kgl. Järnvägsstyrelsen Hugo Schillander.
† 9 juli.

IDA NORDSTRÖM †.
Fröken, Sölvesborg. Lärarinna.
* 1866. † 25 juni

KLARA EUGENIA BLOMBERG †.
Fröken, Örnköldsvik. Anställd i telegrafverkets tjänst.
* 1871. † i juni.

EMILIA KRAUSE †.
Fru, född Beijer, Enskede. Maka till ingenjören Richard Krause.
* 1873. † i juni.

NELLIE KLINGENER †.
Fru, Göteborg. Änka efter framlidne handlanden J. C. Klingener.
† 24 juni.

Sedan kvinnorna fått rätt att bekläda statsämbeten har från manligt håll framhävts nödvändigheten att för dessa nya befattningshavare hitta på en lämpligare titel än "kvinnlig tjänsteman". I ett yttrande i Kammarkollegium har kamrarrådet A. W. Dufwa gjort gällande, att benämningen "kvinnlig tjänsteman" är absurd emedan den skulle fordra uttrycket "manlig tjänsteman" för herrarna, och att han i stället skulle vilja föreslå en titel, "vari det vackra ordet kvinna komme till användning". Men kvinnorna själva ha opponerat sig. En rad av statsanställda damer som blivit tillfrågade, finna den föreslagna benämningen föga lockande och hålla fast vid "kvinnlig tjänsteman".

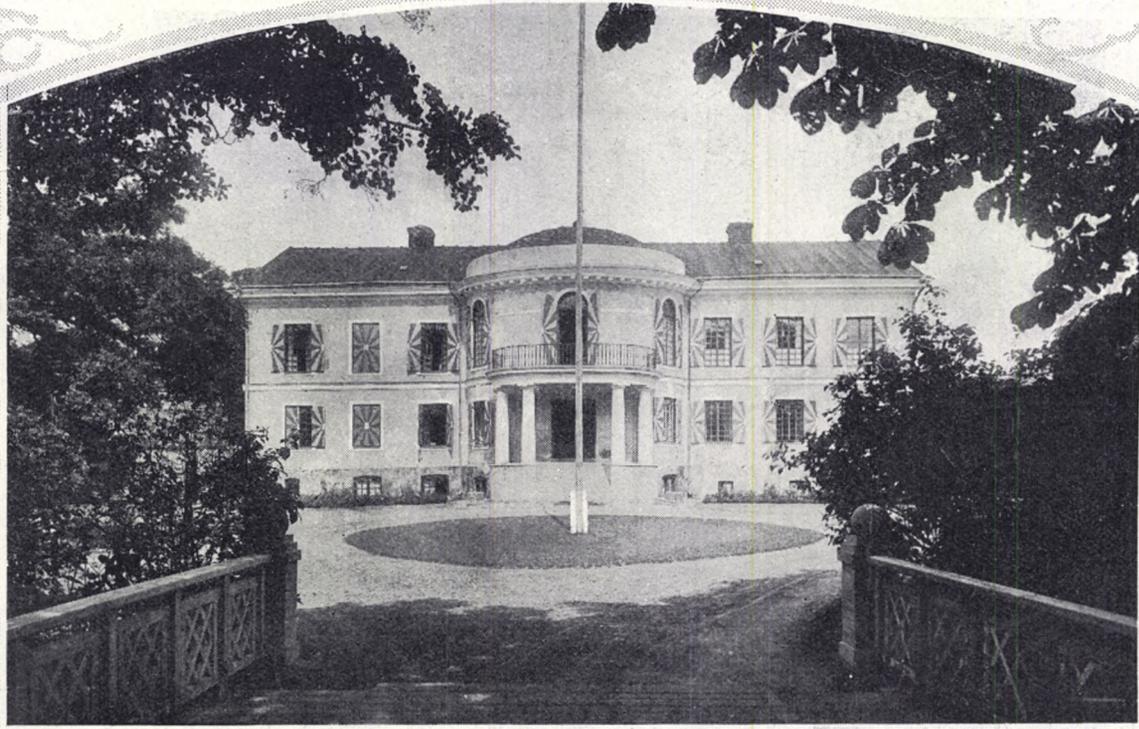
Kamrarrådet A. W. Dufwa.

När ni firar er födelsedag,

så tänk på alla de små, för vilka deras födelsedag sannoligen icke var någon lyckodag. Sänd in ett belopp till Iduns Redaktion, Stockholm, under beteckning "Födelsedagen", och vi skola låta det komma de fattiga och hungriga små till godo. Eller anmäl er som medlem av "Iduns förening Födelsedagen", och förbind er att på varje eder födelsedag anslå minst en krona till samma ändamål, och vi sända eder då varje år på er födelsedag en postanvisningsblankett ställd till insamlingen

Bidrag ha hittills lämnats av: Fru Jenny Burman, Skeppargatan 5, Sundsvall, fru Lilly Törnblom, Kopparberg, frkn Anna Fredriksson, Konstbacken, Kopparberg, frkn Augusta Eriksson, Allersta, Kopparberg, frkn Wendla Borgström, Kopparberg, frkn Anna Björk, Kopparberg, fru Astrid Wiggardt, Kopparberg, fru Anna Ljungberg, Löa, Rällså, Tecla v. Reis, Vimmerby.

GAMLA SVENSKA HERRGÅRDAR

Det vackra godset Gyllebo, som ligger nordväst om Simrishamn och äges av direktör Oscar Scheitel, har anor från 1200-talet, då ätten Gylla härskade där. Invid huvudbyggnaden, som ses här ovan, ligger ruinen av den gamla, omkring 1540 byggda borgen.

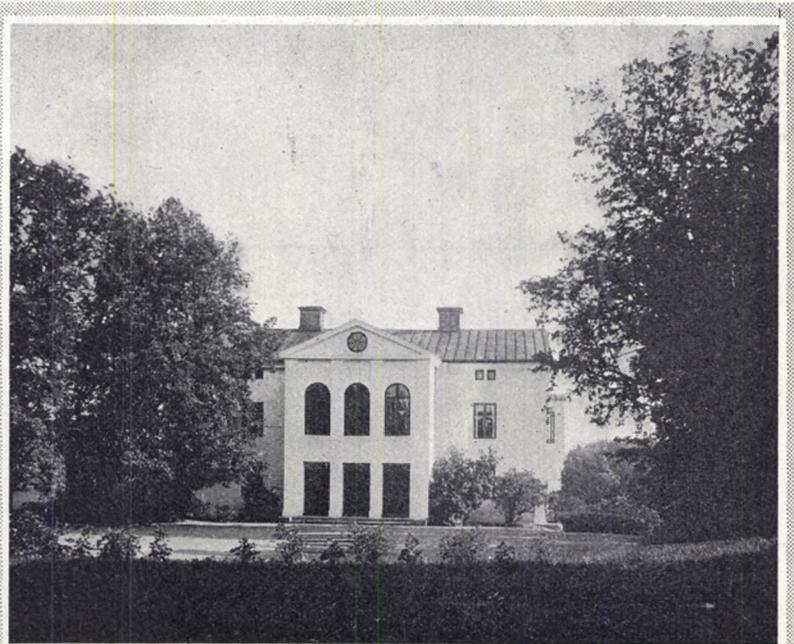
Det sagoomspunna Bergkvara ligger i hjärtat av Wärend, något väster om Växjö, dess slottsruin tros vara ett av Sveriges äldsta byggnadsminnen, på dess mark fördes en gång Dackefejden. Den nuvarande ägarinnan, grevinnan Sigrid Posse och hennes numera avlidne make ha pietetsfullt bevarat och restaurerat de gamla minnesmärkena.

Från karolinska tidevarvet slamlar det vackra godset Stafsund, där friherre Axel Klinckowström nu residerar. Den förste godsherrn var Karl XI:s gunstling, greve Erik Lindsköld.

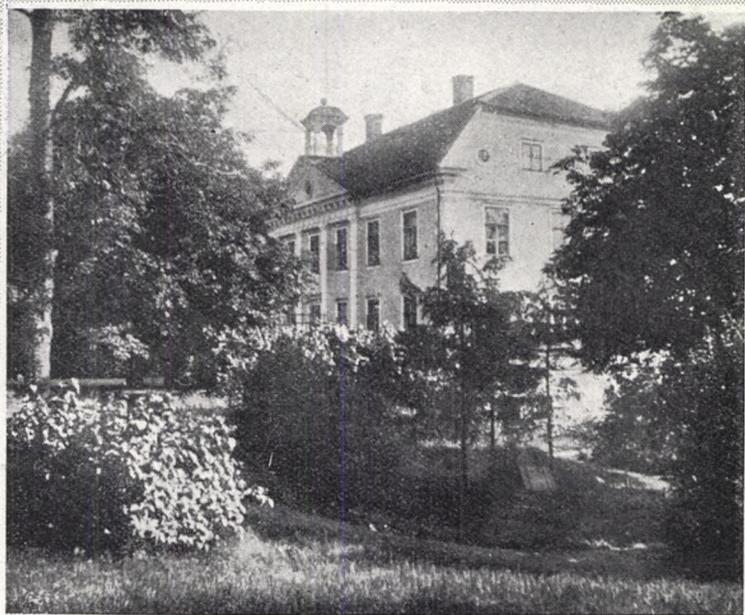

I Ronneby landsförsamling ligger Djupadal, friherrinnan Brita Wredes herresäte, inbäddat i en lummig park. Dess förste kände ägare var en Ludwig Butzou år 1680.

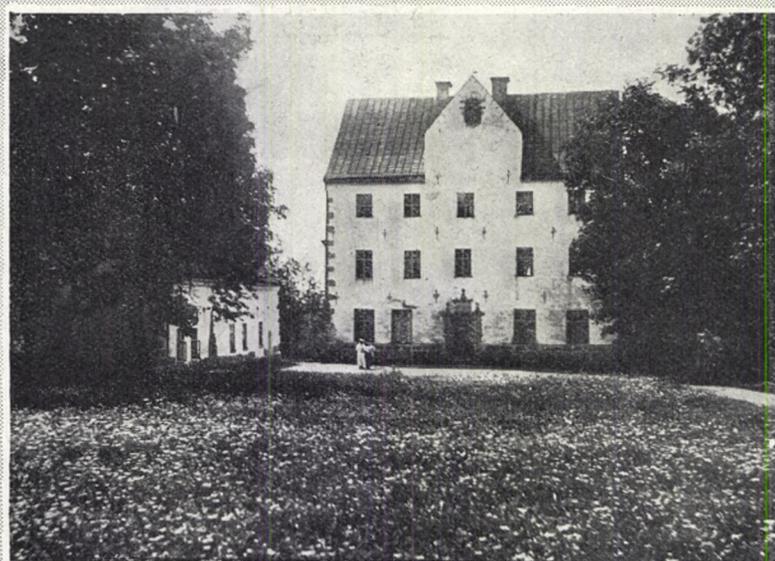

Hakunge, det gamla frälsesäteriet vid Åkers kanal, har anor från medeltiden och namn från forntiden. Namnet kommer förmodligen av någon forntida storman, Hake, vars familj i dagligt tal kallades Hakungar. Därav uppstod det medeltida ortsnamnet Hakunga. I parken finns gravfält från vikingatiden med omkring 170 gravar. Nu äges gården av generalmajor Hugo Ernfrid Hull.

KRINGSPUNNA AV SAGA OCH SÄGEN

Smålandsgodset Degela i Grännatrakten testamenterades 1673 av greve Per Brahe d. y. till greve Nils Brahe, har bl. a. ägts av släkterna Hamilton, Hammarberg och Munthe och innehas nu av herr Hj. Hullner.

Ett av de bäst bevarade Upplandsgodsen från senare Vasatiden är fideikommisset Salnecke sydväst om Uppsala. Godset var känt redan på 1300-talet. Bland råden av ägare märkas riksdrotsen Bo Jonsson Grip och ärkebiskop Jöns Bengtson Oxenstierna. Nu äges det av kapten Klas Gyllenadler.

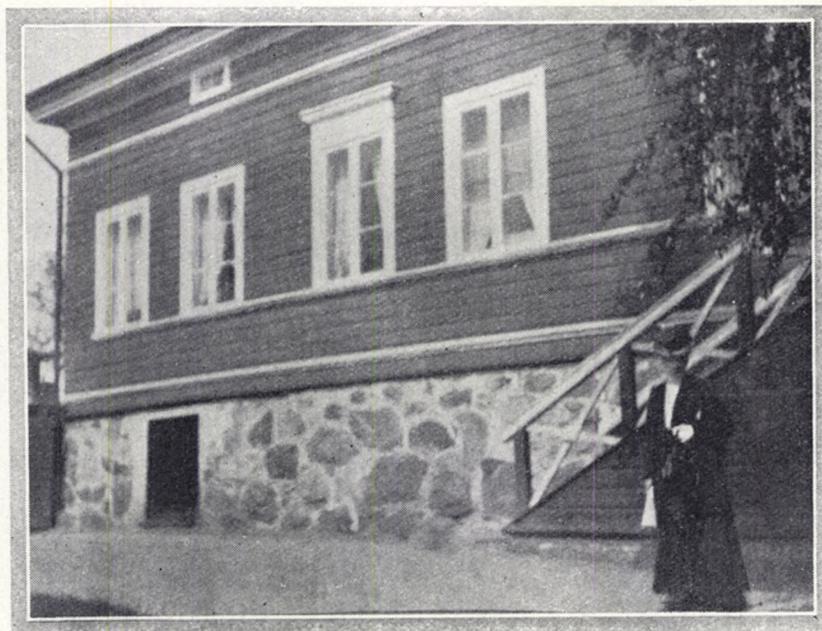
Den intressanta Värmlandsgården Apertin, vars namn enligt prof. Noreen härstammar från Apeltun = Äppelgård, var känt redan på 1500-talet. Dess storhetstid var 16-1800-talet, då släkterna Broman och Löwenhielm sutto som Apertins herrar. Gården, som har "spökrum", riddarsal och en underbar trädgård, äges nu av godsägare K. Öman.

Karl Karlson Gyllenhjelm och Erik Lake äro några av de berömda 1600-tals namn, som äro förbundna med Kråks natursköna säteri vid Vällern, strax söder om Karlsborg. Nuvarande ägare är agronomen Jöns Ehrenborg.

Det var Gustaf II Adolfs lärare Johan Skytte, som 1610 bildade Grönsö godset på Mälaren med samma namn. Nu äges det av kammarherre Erik von Ehrenheim. Slottet rymmer ett bibliotek om 10,000 band, Grönsö-pokalen från 1580, den berömda Grönsö-täpeten och ett 50-tal familjeporträtt av Pasch, Martin Scheffel m. fl.

Presidentskan Ståhlberg med sina flickor på familjens sommarresidens.

Utanför Runebergs hem (pietetsfullt bevarat). Fröken Strömborg vid trappan.

DET BLIR SOM EN SAGA ATT FÅ flyga ut bortom Sveriges gränser, när man möts av stor, oförtjänt vänlighet och får se in i ett annat lands strävanden och kulturströmningar.

En ungdomsskara från Stockholms Högre Folkskola för Kvinnlig Utbildning, som i dagarna återvänt från en färd till Finland, kommer med rikt utbyte av sin 10 dagarsfärd. Genom vänligt, oförtrotet arbete från Magister Bertil Nyberg, Z. Topelius' dotter-son, en av det sociala Finlands ledande män, samt exkursionsnämndens outtröttliga sekreterare, herr Hagman har allt varit utomordentligt välordnat.

Vänliga, gästfria ciceroner ha tagit rese-

närerna om hand, när de gästade Åbo och Kaugasala, Borgå, Masaby eller själva Helsingfors.

Helsingfors självt gjorde ett imponerande intryck med sina enhetliga granitklädda byggnader och sitt vackra läge, och flickorna tittade på allt från isvosjtsjikarna i gatukorsningarna till skoputsarpojken på Esplanaden.

Finländska strömningar framträdde kanske starkast i Borgå, där fröken Strömborg i Runebergs så pietetsfullt bevarade hem gav en betagande bild av diktaren och hans insats, samt i Masaby ungdomsförening, där svensk bygdekultur i full och stark form slog emot de besökande i ord och toner,

men där också krigsminnena voro tydligt förnimbara.

Finska linjer kunde man få se uttryckta i Kalliolas — Helsingfors Birkagård — som just besöktes av 150 österbottniska ungdomar, och där därför presidentskan Ståhlberg och undervisningsminister Liakka gästade. En stark stämning av arbetet och ansträngningarna att skapa enhet ur de sociala motsatserna förnams, och den brusande sången talade om framtidstro, som skulle kunna försätta berg.

Presidentskan var nog vänlig att mottaga skaran vid besöket på slottet, och samspråkade intresserat om de sociala strävandena i Norden, som hon själv så aktivt deltar i,

En modern vilstol med jättesoll för trädgården.

En gunga för de vuxna — med soltak.

För dagens varma timmar.

gungande mellan sina fyra stadiga pelare och utrustad med ett förföriskt soltak av linneväv, utgör den en ganska intagande syn, eller hur? När sommarnöjets fru kommer hem från stadsuppköpen, uppgiven av trötthet och värme, och på avstånd skymtar denna sinnrika uppfinning i sin trädgård, livas helt säkert hennes blick, ty, o, vad det skall bli skönt att med en bok slå sig till ro på detta svala viloläger.

Behaget av ett jättesoll i trädgården eller på verandan ger vår andra bild en idé om. Det är inte bara nyttigt utan också dekorativt. När solen faller i dallrande strimor ned genom dess spetsinfällning — just så pass, att den inte stör — är det säkert en njutning att krypa därinom i sällskap med en bekväm fällstol.

John Forsell och "Fader Berg" på sångarfärd.

En sångarskara av glada studenter har nyligen dragit genom landet. Det var den turné av Lunda-sångare som ville bereda sin forna sånganförelse "Fader Berg" en recett och avskedshyllning. Främst bland de medverkande var hovsångaren John Forsell som oegennyttigt deltog i den långa färden vilken sträckte sig nära nog från Ystad till Haparanda. Forsell ses stående t. v. å bilden, och längst till höger står "Fader Berg" själv, dr. Alfred Berg. Invid Forsell står hans äldsta son, medicine studeranden Jakob Forsell.

EN VÄLKOMMEN
PRESENT
är den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

TOLFTE UPPLAGAN
NEDSATT PRIS 8 KR.
Fullst. omarbetad och utvidgad.

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasin

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39

Göteborg Malmö

SALTSJÖQVARN
KEJSARKRONAN

Det bästa vetemjålet!

Ingens ovän, men
var mans vän

har Yema blivit på kort tid. Ni också känner naturligtvis Yema — den nya, epokgörande hudcremetvålen. Yema vinner dagligen nya vänner och ingen av dem ångrar sin nya bekantskap. Det finnes ingenting, som hindrar Er heller från att bli en vän till Yema: när Ni går hem i dag skall Ni köpa med Er en Yematvål, som — förpackad i fabriken pryddiga originalkartong — finnes till salu överallt till ett pris av 1 kr. pr styck. Yematvålen har alla de egenskaper, Ni fördrar av en tvål, som skall vara Er vän: den är idealisk som toalettvål, dryg, angenäm och väldoftande, varjämte den gör samma tjänst, som en verkligt god hudcreme: den bevarar hud och hy, och skänker den friskhet och lenhet. I parti från

A.-B. A. P. Sjöbergs Fabriker
Malmö
Nederlag i Stockholm och Hälsingborg

Yema
Varje ask innehåller skönhet.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER

Förordas av läkare vid allmän svaghet, nervositet, överanstängning och sömnlöshet.

SALJAS ENDAST I APOTEK

trots alla sina representationsplikter och det skönlitterära arbetet som hon medhunnit och som i Sverige redan hunnit vinna en stor publik genom Söndag, hennes själfulla och hjärtevarma bok.

I Kausala såg man Roines besjungna stränder och Tammerfors blev symbol av finsk industri, men också av motsatserna mellan dem som i kriget stridit mot varandra.

Ett intryck står kvar, fyllt av stor oförgätlig vänlighet men måttat också av tunga tiders stämning, som Finlands unga leva i och man önskar, att vi rikssvenskar skulle ge mer av våra hjärtans varma tankar åt dem, därborta, som mitt i motsatserna dock längta efter en ny, djup förbrödningens tid.
D. THORVALL.

Iduns förmedlingsbyrå utvidgas.

Fröken Elisabeth Ekedahl.

Iduns förmedlingsbyrå har under den korta tid den existerat visat sig fylla ett behov. Dagligen inkomma en mängd förfrågningar, åtföljda av den stipulerade enkronan, om de mest skilda ting, om skolor, utbildningsmöjligheter, inträdesfordringar o. d., förslag till litteratur, matsedlar och mycket annat, vilket allt expedieras snabbast möjligt. Även så har byrån förmedlat en hel del inköp i huvudstaden för damer, bosatta i landsorten och utfört en mängd uppdrag av det mest skiftande slag. Denna ökade verksamhet har gjort, att byrån måst utvidgas, och till föreståndarinna har Idun lyckats förvärva fröken Elisabeth Ekedahl, vars praktiska sinne och teoretiska kunskaper göra henne särskilt väl lämpad att fylla detta mångsidiga värv.

Den yngsta Birgittanunnan.

(Forts. fr. sid. 679.)

ut ur kapellet; en solstrimma faller över tåget, där det skrider gången utföre, vaxljusen brinna bleka, orgeln spelar Ave Maris Stella —

Några minuter förgå — så blir hon synlig i choröppningen, från vilken gallret är borta. Hon är än blekare, det är tydligt, att

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: ... Kl. 9—5 | Expeditionen: ... kl. 9—5
Riks 8660 — Norr 9803 | Riks 1646 — Norr 6147
Red. B. Carlsson kl. 1—3 | Annonskontoret: kl. 9—5
Riks 8660 — Norr 402 | Riks 1646 — Norr 6147

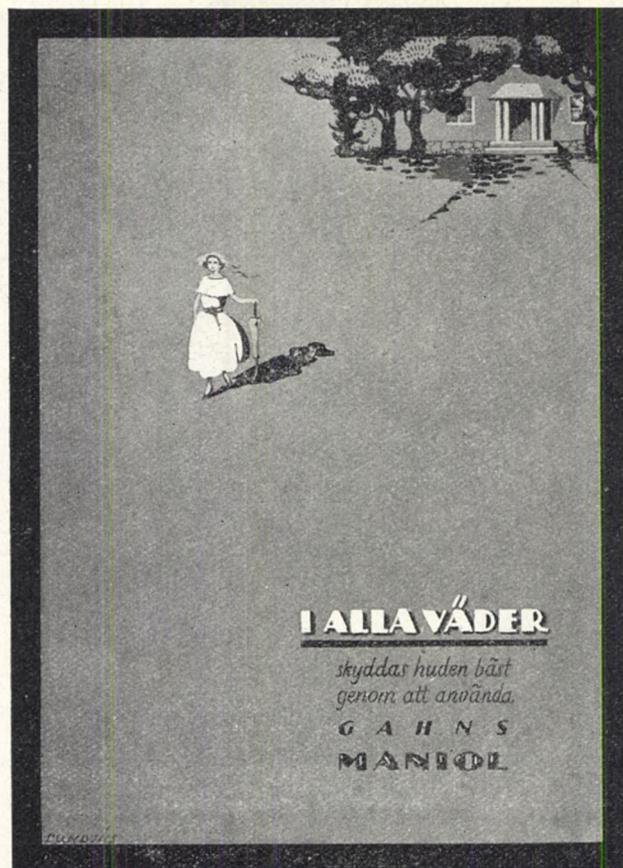
Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40 öre | Utländska annonser:
å textside. Bestämd plats 45 öre efter texten, 50 öre
20 % förhöjning. Led. pl. å textside, 20 % förhöjning.
och Plattsökande 25 öre. | för särskilt begärd plats.

Iduns prenumerationspris:

Idun uppl. A. | Idun uppl. B.
Helt år 15:— | Helt år 17: 50
Halvt år 8:— | Halvt år 9:—
Kvartal 4:25 | Kvartal 4:75

I ALLA VÄDER

skyddas huden bäst
genom att använda

GAHNS
MANIOL

Vår mycket omtyckta

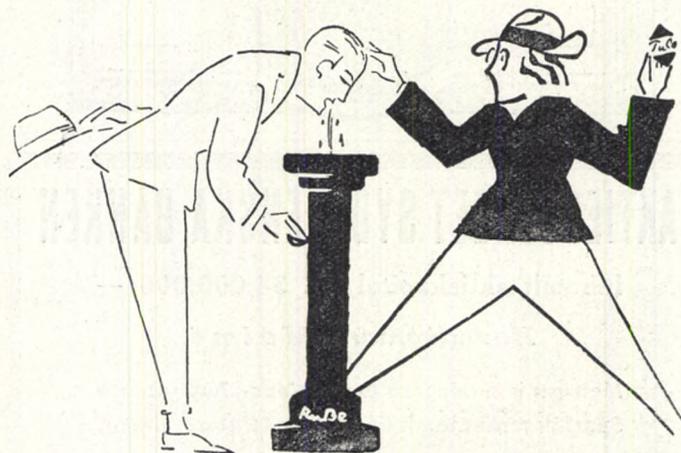

"3/4 kg. ask"

Choklad · Konfekt
Marmelad à 3.90 pr ask

Till landsorten fraktfritt 4: 40 pr ask.

PERCY F. LUCK & C:O

Stopp där! En förnuftig människa

släcker inte törsten med kalla drycker. De äro farliga i sommarvärmen. En Tulopastill är lika läskande, friskar upp mun och svalg och verkar mera uppgiggande än den mest svalkande dryck.

Tulo
DEN LILLE
HALSLÄKAREN

Pris 25 öre
Äkta endast i originalförpackningar. Säljes ej i lös vikt. Pris 25 öre

FLORODOL TVÅL
För Hygienisk Hudvård

Perfimen FLORA GEPLE

Barnens späda hud

är helt naturligt synnerligen känslig för det ofördelaktiga inflytande, som en olämpligt sammansatt tvål medför.

Den omtänksamma modern bör därför sorgfälligt undvika allt, som kan skada den rosiga hyn hos de små och därmed deras prägel av hälsa och välbefinnande.

Den tvål, som speciellt ägnar sig för dagligt användande vid barnens hudvård, är Florodol-Tvålen. Ingen annan toalettvål utvecklar vid användningen detta fina, gräddliknande lödder — i sig inneslutande för hudens hälsa betydelsefulla ämnen — som är så utmärkande för Florodol-Tvålen

FLORODOL TVÅL

AKTIEBOLAGET SYDSVENSKA BANKEN

Inbetalt aktiekapital Kr. 34,000,000: —

Huvudkontor: *Malmö.*

Mottager insättningar å **Depositions-, Kapital- och Sparkasseräkning** till högsta gällande ränta.

Fullständig bankrörelse.

den långa ceremonien tröttat henne, det synes mig som är hon nära att falla i vanmakt. Men abbedissan står henne nära. Med ömma händer ikläder hon henne i församlingens åsyn den vigda, grå klosterdräkten, den fotsida klänningen, manteln, »vilken mantel ej skall vara rynkad utanpå och konstfullt sammansatt», såsom Birgittas ord lyda, »utan alldeles slät, så att allt bäres till nytta och ej fåfänglighet.» Dock iföres hon ej nu doket och den vita lärftskronan med de röda märkena, i stället trycker abbedissan en krans av vita rosor på hennes huvud. Och så står hon där i choröppningen, Kristi vigda brud — hon är aderton år. —

I mina tankar kommer vad abbedissan i Moderklostret i Vadstena svarade konung Johan den tredje, då denne, där de promenerade i klosterträdgården, frågade om nunnorna aldrig kände längtan efter den jordiska kärleken. »Vi kunna», svarade abbedissan, »icke hindra fåglarna att flyga över vår trädgård, men väl att bygga bo i den.»

Jag står och ser efter den unga nunnan, där hon går bort från choröppningen, över choret. Jag hör hennes steg dö bort. Hon har försvunnit in i klostret — —

Måtte fåglarna flyga snabbt över hennes trädgård!

Abborrar och smultron på julimatsedeln.

Splitter nya recept i mängd till Iduns sommar-marmatstävlan.

Idun utlyste för en tid sedan en pristävling om nya läckra recept på abborrar och smultron, som tycks ha väckt stort intresse att döma av de många beskrifningar som redan inströmmat. Här återges en rad splitternya tillagningsätt av den goda sommar-maten, en trevlig omväxling i julimatsedeln.

Abborrar à la Kajsa Warg.

FÖRST SKALL IDUN HA TACK FÖR ATT den ställer till med sådana här trevliga pristävlingar, där också vanliga människor, som inte äro så bildade att de kunna skriva i tidningar, ändå kunna få vara med på ett hörn. Jag är en gammal hushållsmamsell, och mat har jag kunnat laga i mer än femtio år, och mina abborrar ha både kungar och biskopar ätit med smak. Här följer beskrivningen:

Välj portionsstora abborrar, *minst* vägande 2 *hecto.* Fjälla dem först och rensa dem väl, men låt både huvud och alla fenor sitta kvar. (Gärlarne brukar jag dock klippta bort). Skölj abborrarna väl, helst under rinnande vatten och gnid var och en med ungefär en halv tesked salt, varefter de skola ligga en timme. Torka sedan av dem på fiskhandduk. — Tag för 6 sådana abborrar två stora matskedar smör och 2 matskedar vetemjöl. Smörj en kastrull med fjärdedelen av smöret och beströ den med mjöl. Blanda resten av smöret med tre grabbnävar grovhackad persilja och fördela blandningen inuti abborrarna. Nedlägg fiskarne i kastrullen och strö resten av mjölet mellan och över dem. Häll på så mycket vatten att det knappt står jämnt med fisken, och låt den *mycket sakt* koka omkring 20 minuter. Lagg upp abborrne med hålslev på fat och vispa i såsen två äggulor samt 2 matskedar tjock grädd. Smaksätt såsen med litet salt; samt om sådan finnes, litet (1 tesked) finhackad dragon. Slå den sedan över och omkring abborrarna och bjud därtill nykokt, färsk potatis. *Mamsell Georgina.*

P. S. Jag har även ett mycket fint smultronrecept som följer.

Abborrar à la Madame.

6 st. abborrar (tillsammans minst 1½ kg.) rensas och delas mitt itu längs efter. Ryggben och alla små ben avlägsnas; givetvis också skinnet med fjällen. De nu tolv vordna fileterna ingnidas med salt och litet citronsaft. (Tillsammans 1½ msk. salt och saften av ½ stor citron. Fileterna få ligga 1 timme, varefter de avtorkas och penslas med vis-

Kristallin
INREG. VARUMÄRKE

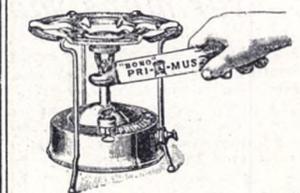
framställt på vetenskapliga grunder på Oljefabriks A.B. Unions Kem. Laboratorium.
SIÄLVVERKANDE TVÄTTMEDEL

Union

Med KRISTALLIN erhåller man utan besvär, utan blekning, utan filning, efter endast 1 kokning en ren, bländande vit tvätt.
GARANTERAS UTAN KLOR.

»Bästa beviset för Kristallins oskadlighet för tyget är, att detta tvättmedel icke på något sätt angriper huden på tvätterskans händer. **Angenäm lukt.**

Aug. Försters
Flyglar och Pianon
Hirschs Pianomagasin
(CEDERGREN & C:o)
Regeringsgatan 26, Stockholm

Tänd Edert Primuskök med "Bono-Primus" pasta

Effektivaste och lätthanterligaste tändämne för fotogenkök, lödlampor m. m. Icke dyrare i användning än sprit. Kökets tändning går dubbelt så fort som med sprit. Bekvämt att medföra på resor och utflykter. Får köpas utan tillståndsbvis. Säljes i järn- och bosättningsaffärer samt hos

A.-B. B. A. Hjorth & C:o
STOCKHOLM.

Barnens förtjusning är

JAMAICA
BANANER
GODA
Ytterst lättsmälta
Närande.

Rekonvalescenter

å tervinna
snabbt o. säkert

Krafterna

vid användandet av

Ferrin

Bästa Järnmedel.

Föreskrives av läkare.

Köp

Dlof Asklunds

Bröd

Det är bäst

Hoffmann's
Pianinon

Kungl. Hovlev.

Malmskillnadsgatan 25 B, Stockholm.

CARL MÖLLER

Nedsatta priser. Goda avbet.-villkor.

Oxygenol- Tand-Creme

med vätesuperoxid

Stärker tänder och
tandkött.

Använd

"SNÖVIT"

till Edra vita tygskor. Enda preparat, som absolut ej färgar av sig. En behandling för hela sommaren. All smuts kan avtvättas.

Prövat och godkänt i
Husmoderns provkök.

Engrosförsäljare:

A.-B. Wilh. Becker, Stockholm I
A.-B. Nordisk Skoindustri, Sthlm
Tekn. Fabr. Citus, Stockholm

M. ZADIG'S DEPILATORIA

ett säkert verkande, oskadligt
medel för att borttaga gene-
rande hårväxt.

Säljes överallt.

M. ZADIG - Malmö

H. M. Konungens Hovleverantör
N E D E R L A G
i Stockholm, Regeringsgatan 18,
i Göteborg, Kronhugatan 22.

SHINOLA

SKOCREME

pat ägg och 1 msk. olivolja och vändas i siktat, ljust stötbröd, blandat till $\frac{1}{3}$ med vetemjöl. Filé-terna kokas ljusbruna i het flottyr. De uppläggas på varmt fat, garneras med citronskivor och serveras med remouladesås samt nykokt, färsk potatis.

Ugnstekta abborrar.

Undertecknad vet ej om så stora abborrar finnes till salu på Stockholms salutorg, vilka erfordras till denna mycket omtyckta abborrarrättning. Men om inte rätten på grund därav kan lagas i Stockholm och kanske på "Blå porten", så kan den ju lagas överallt annars i vårt land, där stora abborrar fiskas.

För 6 personer brukar jag använda två abborrar, vardera vägande minst 8 hekto. Abborrarna fjällas väl, rensas noga, sköljas och avtorkas. Inuti dem lägges 2 ansjovisar, $\frac{1}{2}$ msk. smör, 1 msk. stötbröd och 1 msk. finhackad persilja (dubbel sats för två abborrar). Omkr. 4 skåror göres snett på varje sida, varefter abborrarna penslas med smält smör och äggula samt vändas i fint stötbröd. De lägges i en långpanna, ganska tjockt smord med kallt smör, och beläggas med några smörklickar. De stekas i god ugnsvärme under flitig ösning med smöret. När abborrarna äro färdiga lägges de på fat, och överslås med smöret i pannan, som vispats med litet grädde.

Fru Mia.
(Forts.)

Första bidraget till heders- gåva åt vår nya kronprinsessa

har nu influtit. En av Iduns läsarinor har nämligen tecknat ett belopp av 100 kronor till hyllningsgården. Idun tackar för intresset och hoppas på god fortsättning.

Pirre Grubbs möjligheter.

(Forts. fr. sid. 685.)

ligen hade rätt i sin ungdoms oförvillade blick på företeelserna i sinnevärlden. —

Pirre Grubb såg ännu en gång på klockan.

— Men vad katten kommer då åt karlen! Ämnar han låta mig bli sittande hela dagen här nere i kapprummet, eller har han somnat i sin stol däruppe! Naturligtvis vill han visa sig mallig och hitta på något märkvärdigt, som går över mina möjligheter. Ämnar han låta mig tända sju ljus med en tändsticka eller låta mig bära en bricka med dryckesvaror på tre fingrar, eller vad är det fråga om...

Alltjämt lika tyst däruppe. Hade då ringledningen strejkat? — Nej, den hade ju fungerat förut på dagen. Och i värsta fall hade han ju kunnat öppna dörren och ropa ned.

— Ännu fem minuter skall han få på sig. Men sedan är det min själ också slut. —

Pirre Grubb satt med klockan i hand. Och då de fem minuterna voro gångna utan livstecken uppifrån, reste han sig, skyndade upp för trappan, slog upp dörren till skrivrummet och ropade:

— Men varför låter du mig då sitta i all evighet därnere? Vi kommo ju överens att du skulle spela husbonde och jag betjänt och att du skulle ringa då du ville någonting.

Jansson vek långsamt ihop tidningen, sjönk djupare ned i stolen, talade och sade:

— Ja, men se, jag vill ingenting.

Rättelse. I texten till porträttet av fröken Selma Giöbel i nr: 27 hade en rad råkat bortfalla. Fröken Giöbel omtalades där såsom dotter till brukspatronen C. F. Jansson; skall vara: "dotter till brukspatronen C. F. Giöbel och hans maka, född Jansson."

Sol och sommar,

bad och hälsa, ungdom och fägring. Dessa begrepp höra samman liksom skönhet och

F. Pauli's

OVICULA

tvål

Pris 1 kr.

Feniths

namn borgar för en
förstklassig produkt!

Gräddmargarin: "Extramärket Fenith"
Växtmargarin: "Feniths Extra Växt"

äro marknadens förmämsta kvaliteter.

Tråkiga gäster

bli glada och trevliga om de bjudas på

Tomtens LATMANSKAKOR

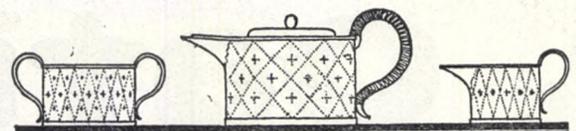
Av ett paket bakas på en kvart
18 stycken utmärkt trevliga kakor.

Förtjusande nyhet.

Fås överallt.

Sällskapet för Befrämjande av Konsthantverk vid Mälarhöjden

KAFFESERVIS AV TENN

PRIS 118 KR.

Tillverkare:

NILS FOGSTEDT, MÄLARHÖJDEN

Försäljes genom

MÄLARHÖJDENS KONSTHANTVERKSFÖRSÄLJNING

MÄLARHÖJDEN

På dammig färd

åstadkommer »4711» det välbehag, som vi äro vana vid genom en omsorgsfull kroppsskötsel. »4711» både renar och uppfriskar. För den som vill bibehålla förmågan att uppskatta allt vackert under resan och som vill förebygga kroppslig och andlig avmatning, är »4711» en säker och tillförlitlig hjälp.

Fick-flacons med »4711» äro särdeles bekväma på resor.

№4711. Eau de Cologne

Gör ett försök med **№4711. Eau de Cologne-Tvål**

KULLGRENS GRAVVÅRDAR

Förnämsta granitsorter
Utsökta modeller
Förstklassigt arbete
Billiga priser

Granitaktiebolaget
C. A. KULLGRENS ENKA
Uddevalla

FRÅGA OCH SVAR

Fråga: Var kan man köpa äkta Kelims fördelaktigt. Skulle behöva två till dörrdraperier samt någon passande till överkast å ottoman. Vad kostar Kelims ungefär?
Doktorinnan T. M.

Svar: Största urvalet av Kelims finner Ni hos Aktiebolaget Sturemagasinet, 15 Stureplan, Stockholm. Tillskriv denna firma, som alltid beredvilligt står till tjänst med upplysningar. Priset å Kelims varierar mellan 90.—kr. och 225.—kr. pr st. beroende på storlek och kvalitet.
A. J.

(Annon)

Äkta Citroncrème

Gör huden fraiche, mjuk och elastisk. Särskilt att rekommendera för torr och spröd hud. Pris kr. 4:— pr burk. Sändes pr postförskott + porto över hela landet.

MIA LILJEFORS
Exam. massör.

Klinik för medicinsk hårbehandling, huvudmassage och ansiktsbehandling.
Karl Gustafsgatan 16, Göteborg.
Telef. 15420.

Göteborgs historia på ett brevkort.

Det tyckes vara svårare än vi föreställt oss att skriva Göteborgs historia på ett brevkort. Av de inkomna svaren har intet en så koncis eller fyndig läggning som vi gjort oss förhoppningar om. Vi belöna emellertid det bästa — under signaturen "K. K—g" — som här nedan återgives:

Göteborgs historia är de rika grosshandlarnas, Dickson, Gibson, Hall, Keiller, Carnegie, Chalmers — engelsk börd, men svenska intressen! Så stor handelsvinst — så stora donationer. Förmånlig affär: en ny skola; annan god affär: en ny park. Holländarne, som ursprungligen grundade staden, gävo den först sin prägel, men fingo vika för det växande engelska inflytandet. Så tyda då mastskogen i hamnen, byggnadsstil, affärskutym, seder, moder på livlig kontakt med anglosachsarna. Men kärnan är dock svensk och grundlagt staden har ändå ingen engelsk kung! Karl IX hade den äran; till Hisingen mitt emot Älfsborgs fäste förlade han 1603 det första Göteborg, som dock hade otur: det ödelades innan det trampat ur barnskorna, och detta av danskarna, år 1612. Så blev det då Gustaf II Adolf som grundade den nuvarande staden, vid Göta älvs mynning, vilken trots många ledsamheter i form av krig, orlog och upprepade eldsolyckor, med en sjöstads vitalitet vuxit och utvecklat tills den, vid den vördnadsvärda åldern av 400 år, står på höjden av blomstring och välmåga.
K. K—g.

Ressällskap

genom Iduns reseförmedling.

Utställningen. Ung lantbrukardotter från Norrland, som under juli månad ämnar besöka Göteborg och eventuellt någon badort önskar ressällskap med dam i åldern 20—25 år. Svar till *Folkskollärarinna.*

Iduns korrespondensklubb

Från en läsarinna i U. S. A. har anlät följande skrivelse:
Vill gärna bli medlem av Korrespondensklubben. Jag har ofta önskat mig just en bekantskap att umgås med brevlades, byta tankar och idéer med. Gärna en artist — eller tidningskvinna — skulle för övrigt tycka om att brevväxla på engelska (är amerikanska, men svenskfödd). Jag har intet intresse för bekantskaper med ytligt sinne, sådana vi mestadels möta här i Amerika. Är mycket intresserad för teater, målarkonst, — för allt med konstnärlig prägel. Till yrket har jag varit sjuksköterska; är nu författarinna.
Inga-lill.

För några nummer sedan skrev signaturen Peggy en inbjudan till korrespondens vilken tycks ha blivit livligt uppmärksammat att döma av de många svar som ingått till henne. Peggy är en kvinnlig banktjänsteman, förlovad sedan fem år tillbaka men nu i beredskap att slå alla tankar på det egna hemmet ur hägen på grund av att fästmannen och hon äro av så olika meningar i åtskilligt. Peggy kan dock ej förmå sig till brytning, emedan ensamheten synes henne så skrämmande. Då korrespondensen med Peggy är av mera allmänt intresse har Idun velat lämna rum för en av de senast ankomna skrivelserna vars avsändarinna anhållit att få meddela sig med Peggy i Iduns spalter:

Har Ni reumatism?

Radium är medlet.

Till botande av gikt och reumatism är det icke tillräckligt att utskilja den i kroppen hopade urinsyran, utan man måste även förhindra att nya anhopningar äga rum. Detta sker genom att på nytt sätta de inre organen i funktion.

Radium fördrivar smärtor, skiljer den skadliga urinsyran ut ur kroppen, förökar njurarnas funktionsförmåga, underlättar ämnesomsättningen och verkar lugnande på nerverna, kort sagt både *fördrivar och återuppbygger* och har således *dubbel verkan*, varför det även allt mer och mer användes inom läkvetenskapen överallt i världen mot en mängd sjukdomar, såsom *gikt, ischias, reumatism, nervsmärtor, störningar i ämnesomsättningen, njursjukdomar, blodbrist och ålderdomssvaghet*. Rådfråga er läkare!
Ett glas Miradiumpastiller till 15 dagars förbrukning innehåller 4,500 Mache-enheter (= ca 450,000 volt-enheter) äkta radium och erhålles på apoteken å kr. 6:50 pr glas. Skriv till Miradium-Generaldepot, Avd. 20, Apoteket Vasens Droghandel, Vitrum, Stockholm, efter Radium-Broschyren, som sändes fullständigt gratis.

FRÅGA OCH SVAR

Fråga: Har i många år plågats av astma, men ej funnit något verksamt läkemedel (de utländska rökpulvren äro oerhört dyra). Kan någon rekommendera mig ett billigt och verksamt medel?
Andnöd.

Svar: Medicolls Astmapulver "Respirol" överträffar de bästa utländska, men är betydligt billigare, i det att en dubbel sats erhålles för Kr. 3:95 (enkel sats Kr. 3:—). Preparatet kan fås å alla apotek samt per post genom Medicoll, Stockholm. *S. W.*
(Annon)

PERSONS STICKMASKINER

Svensk tillverkning.

Guldmedalj å alla utställningar. Erkänt bästa maskin för tillverkning av alla sorters stickade artiklar, såsom strandkojor, jumpers, sweaters, underkläder, strumpor m. m.

Å.-B. Per Perssons Väv- & Stickmaskin.
Fabrik: Kontor & Utställning:
Fabriksgränd 3, Drottninggatan 21 B, STOCKHOLM.

Regipan

Tabletter à 1/3 gr.

verkar snabbt

Nervstärkande, Blodbildande, Kraftgivande

Det är **Regipans** utomordentligt gynnsamma verkningar, som på kort tid gjort detta preparat så populärt. Det är ej minst dess rika halt av **Vitaminer**, som så effektivt befordrar **stärkandet av nerverna, bildandet av nytt blod samt höjandet av kroppens krafter** i allmänhet. Ett generellt välbehövande ger sig snabbt tillkänna vid användningen av Regipan. Det rekommenderas av åtskilliga läkare. Finnes å alla Apotek till kr. 3.—.

Vävskedar

jämte övriga tillbehör för handvävstolar. Vävspännare, Skyttlar, Skedkrokar och Spolmaskiner köpas förfrämligast hos

A.-B. Borås Mek. Wäfskedsfabrik,
Borås. Rikstelefon 1028.
Exp. till landsorten mot postförskott.

Glöm ej

att skaffa Eder

IDUNS KOKBOK

Kr. 8:— i närmaste bokhandel

Oatine

FÖR ATT BEVARA TEINTEN KLAR, ÄR BEHANDLINGEN DET VIKTIGASTE. Rengör porer och hud dagligen med OATINE-CREME, lätt ingnidning och avtorkning, och Ni erhåller ny sammetsmjuk hud och samtidigt skyddas denna.

OATINE fås överallt i tub eller burk å Kr. 3:— och i stor burk med tredubblt innehåll å Kr. 6:—, HÅLL endast tillgodo med OATINE "Vit creme — grönt lock" och tillbakavisa alla efterrapningar. uppsuges ögonblickligen av huden vid lätt ingnidning; den är mycket dryg och väluktande samt bevarar huden mjuk, klar och vacker. — Fås i burkar av samma storlekar å Kr. 3:— och Kr. 6:—.

Tillerkänd 10 Grand Prix & Guldmedaljer.

Oatine SNOW

THE OATINE COMPANY - Malmö, Paris & London

OATINE En gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Begär alltid

MAIZENA

Oöfverträfflig

såser,
bakning,
maizenagröt

Yardley's Äkta Lavendel Tvål

sammansatt av de mest utsökta oljor, förlänar huden den mjukhet och ungdomliga friskhet som är första betingelsen för vacker hy och kvinnlig charm.

Varje tvål efterlämnar den friska doften av den äkta lavendelblomman, som kvarstannar på huden långt efter användandet.

Anspråksfulla damer uppskatta den.

Säljas i alla välsorterade affärer inom branchen.

Pris Kr. 1: 50.

YARDLEY & CO., LTD., LONDON W.1

Rybergs Blaudrif

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Må det tillåtas mig att så här öppet besvara eder vädjan i Iduns sista korrespondens-anmälnings-spalt — ty att vara medlem i klubben tillåter ej min tid.

Det förvånar mig ej att det "gått sönder" för er, ty i edert opus skiner det allt för mycket igenom att det ej var av kärlek till mannen ni tänkte gifta er, utan det var "alla tankar på det egna hemmet" som utgjorde lockelsen. Egoistiska motiv till äktenskap straffa sig alltid.

Var ni tacksam mot ödet som i tid lät ert samvete vakna. Ty falskspelare har ni varit — kanske er själv ovetande — i likhet med så många andra kvinnor, som ef-

tersträva äktenskapet för positionen den ger.

Ni blottar ett visst simpelt tänkesätt. Ni skriver nämligen uttryckligt, att Ni vet att det skulle vara bäst för eder båda att ej bli gifta med varandra. Men ändå kan Ni icke lämna mannen fri. Ock orsaken angiver Ni ej vara någon starkare känsla på någotdera hållet, utan angiver som skäl att — Ni finner ensamheten så skrämmande.

Slå upp, ju förr ju hellre. Gå ej till altaret med en man som ni ej är säkra om kunna lyckliggöra. Tänk på att ni där skall lova älska varandra i nöd och lust.

Välkommen NYHET för alla hem När blomkrukorna möglat, crème-papperet blivit fult av fukt, blomorna vantrivas och dö, — då bliva alla husmödrar, på misshumör. Hur undvika detta?

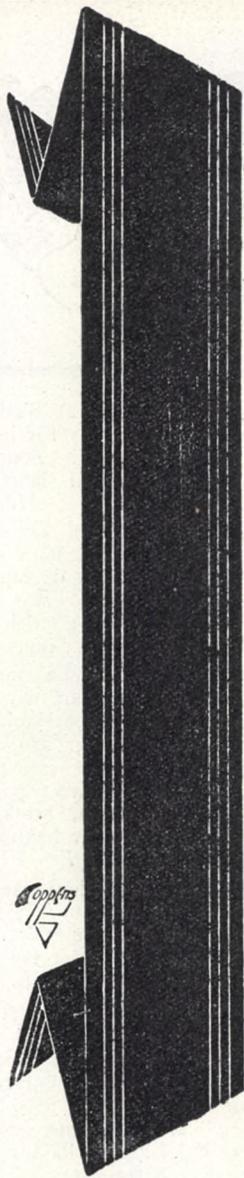
Jo, om Ni använder glacerade Roslagskrukor och blomvaser. Då Ni älskar blommor och vill att växterna skola trivas, så efterfråga våra tillverkningar i närmaste porslins-, bosättnings- eller om Ni bor på landet, lanthandel. De säljas nu landet runt. Finnas de ej så tillskriv eller ring upp Roslagens Glaceringsverk, Norrtälje, Rt 39, och angiv vad som önskas, som då sänder illustrerad priskurant eller varan direkt. Vi kunna upplysa, att växterna, utan att vantrivas och dö, kunna direkt inplanteras i dessa glacerade krukor i motsats till andra sådana. Då modeller och färgnyanser äro vackra, samt "Idun", "Husmodern" och övriga svenska pressen, liksom 1,000-tals husmödrar landet runt, varmt lovordat dem, tillräda vi Eder, att nu vid omplantering skaffa dem, ty priserna äro billiga och fabrikkatet enastående. Partiaterförsäljare i Sthlm Akerholmska magasinet.

Döva höra

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**, som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styrkegrader efter örats olika hörsel förmåga. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lomhörda i kyrka och teater. För efterapningar varnas.

Öronmassageapparaten MASSACON botar susning för öronen. ACOUSTICON är den enda elektr. hörapparat som är patenterad, o. lämnas 5 års skriftlig garanti. ACOUSTICON är tillerkänd gulmedalj i St: Louis o. den engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj:t Ankedrottningen av England o. Prins Carl av Sverige. Begär katalog och intyg. Ensamförs. för Sverige: MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT, Per Vejlersgatan 9, Malmö l. Telefon 4975.

Vårt varumärke är Eder garanti

Vid varje HOLKA-regnkappa finnes fästad en garantisedel. När Ni köper en HOLKA, registreras datot på sedeln, och från denna dag löper garantin för vattentäthet.

Det är verkligen trevligt med en välsittande, lätt och vacker regnkappa. Och därtill kommer medvetandet om, att den absolut skyddar mot än så häftigt regn.

Titta i skyltfönstren. Ni känner igen HOLKA på garantisedeln.

För vattentäthet garanteras tills.....1924.

Måhända kommer snart "den rätte" i er väg. Och skulle han aldrig komma, så laga att ni ej därför blir "sviken av er själv" — som min gamla mor brukade säga.

Tänk på ert arbete. Gå upp i det. Så behöver ni aldrig känna er ensam ock förbisedd. Det rådet ger er *En gammal fröken.*

LÄSARINNORNAS SPALT

SVAR:

Idun torde vara god meddela "Intresserad prenumerant som vill

försöka medlet på sig själv", att en bok av Coué nyligen är utgiven på svenska. Jag har studerat många böcker i suggestion, men finner Coués lättast att förstå och tillämpa. Den är, helt enkel, något alldeles underbart och jag önskar att den må komma till alla människors kännedom, i all synnerhet de sjuka och lidande. Coués metod, rätt tillämpad, innebär ovillkorligen bot och bättring. En i autosuggestion intresserad prenumerant.

FRAGOR.

Var kan jag få lära mig sy herrslipsar till försäljning? Kan

man få avsättning för dem i affär el. är det bäst privat? Undrar mycket var någon stad eller samhälle finnes, som skulle behöva ett litet hembageri och konditori. *Självförsörjande.*

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: Kan en dam på promenaden gå barhuvad och med hatten i hand när det är riktigt hett? *Columba.*

Svar: Naturligtvis inte. Lika litet som hon kan gå med skorna i hand fastän det vore ju också skönt — för henne åtminstone.

UNDER SOMMARMÅNADERNA ÄR

Pellerins
NYA
Margarin

GRÄDDMARGARIN: HÖGSTA MÄRKET
VÄXTMARGARIN: EXTRA VÄXT

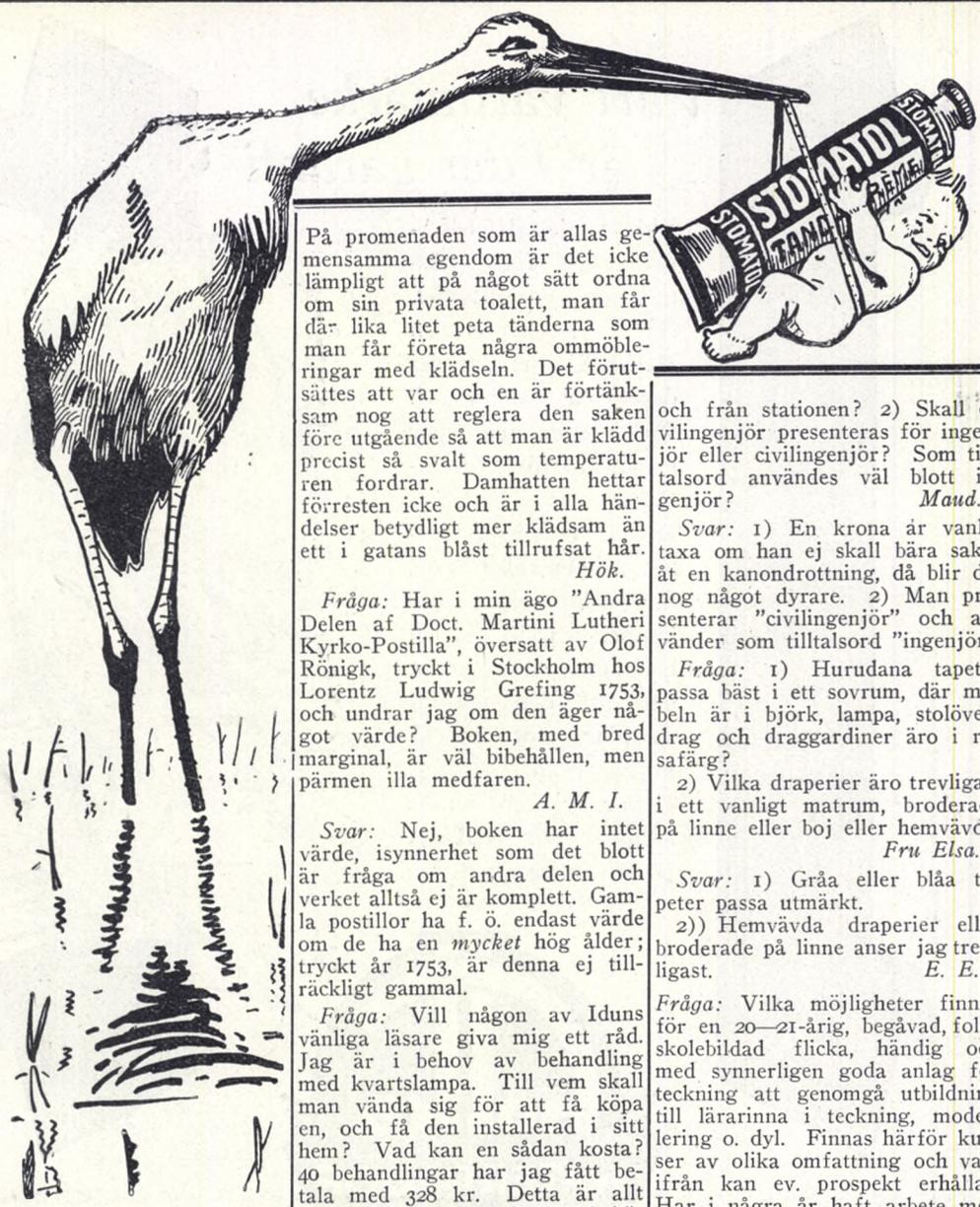
ombärligt i varje hushåll tack vare sin fasta konsistens.

Apotekare John Lindgrens Kinavin

med eller utan järn, berett av äkta druvvin. Sedan flera årtionden välkänt såsom ett stärkande och stimulerande medel vid svaghetsstillstånd, särskilt blodbrist.

Till salu å alla apotek.
Tillverkas å APOTEKET LEJONET, Malmö.

På promenaden som är allas gemensamma egendom är det icke lämpligt att på något sätt ordna om sin privata toalett, man får där lika litet peta tänderna som man får företa några ommöbleringar med klädseln. Det förutsättes att var och en är förtänksam nog att reglera den saken före utgående så att man är klädd precist så svalt som temperaturen fordrar. Damhatten hettar förresten icke och är i alla händelser betydligt mer klädsam än ett i gatans blåst tillrufsadt hår.

Hök.

Fråga: Har i min ägo "Andra Delen af Doct. Martini Lutheri Kyrko-Postilla", översatt av Olof Rönigk, tryckt i Stockholm hos Lorentz Ludwig Grefing 1753, och undrar jag om den äger något värde? Boken, med bred marginal, är väl bibehållen, men pärmen illa medfaren.

A. M. I.

Svar: Nej, boken har intet värde, isynnerhet som det blott är fråga om andra delen och verket alltså ej är komplett. Gamla postillor ha f. ö. endast värde om de ha en mycket hög ålder; tryckt år 1753, är denna ej tillräckligt gammal.

Fråga: Vill någon av Iduns vänliga läsare giva mig ett råd. Jag är i behov av behandling med kvartslampa. Till vem skall man vända sig för att få köpa en, och få den installerad i sitt hem? Vad kan en sådan kosta? 40 behandlingar har jag fått betala med 328 kr. Detta är alltför dyrt för mig, då jag behöver minst två kurer om året.

Sjukling.

Svar: Finns exempelvis hos Stille-Werner, Regeringsgatan 19, Stockholm, och kostar med installation 470 kr.

Fråga: Vore tacksam för adresser på några goda husmodersskolor i Göteborg. 17 år.

Svar: En god husmodersskola är Göteborgs Nya Husmodersskola.

Fråga: Känner mig klen och nervös och skulle behöva komma till en lugn, vacker och hälsosam plats för att rekreera mig och vila nerverna, inrikes eller utrikes. Helst där det finns goda gyttjebad. 50-åring.

Svar: En badort, som är känd över hela världen som nyttig för kvinnosjukdomar, är Franzenbad i Böhmen invid sachsiska gränsen (5 à 6 timmar från Dresden) vars radioaktiva gyttja är mycket välgörande för olika sorters åkommor. G. W.

Fråga: Skall resa till Norrland i augusti och vill gärna ha uppgift på ett verksamt medel mot myggen, som visst är särskilt besvärlig däruppe på sensommaren. Vore mycket tacksam för ett gott råd. Inga.

Svar: Tobaksolja — att gnida in sig med — lär vara det enda effektiva medlet mot mygg. Men det luktar förstas inte värst gott! F. ö. skall myggen vara "hyggligare" i år på grund av den kalla varen. Resvan.

Fråga: Vore mycket tacksam för en beskrivning på hur god hamprövälling skall tillagas. Moster Elin.

Svar: Två rågade matskedar hamprön kokas i en liter vatten under tätslutande lock. När vällingen är simmig silas den; smaksättes med en liten smula salt och socker.

Fråga: 1) Hur mycket skall givas hotellvaktmästare vid avresa för forsling av bagage till

och från stationen? 2) Skall civilingenjör presenteras för ingenjör eller civilingenjör? Som tilltalsord användes väl blott ingenjör? Maud.

Svar: 1) En krona är vanlig taxa om han ej skall bära saker åt en kanondrottning, då blir det nog något dyrare. 2) Man presenterar "civilingenjör" och använder som tilltalsord "ingenjör".

Fråga: 1) Hurdana tapeter passa bäst i ett sovrum, där möbelen är i björk, lampa, stolöverdrag och draggardiner äro i rosafärg?

2) Vilka draperier äro trevligast i ett vanligt matrum, broderade på linne eller boj eller hemvävda. Fru Elsa.

Svar: 1) Gråa eller blåa tapeter passa utmärkt.

2) Hemvävda draperier eller broderade på linne anser jag trevligast. E. E.

Fråga: Vilka möjligheter finnas för en 20—21-årig, begåvad, folkskolebildad flicka, häändig och med synnerligen goda anlag för teckning att genomgå utbildning till lärarinna i teckning, modellering o. dyl. Finnas härför kurser av olika omfattning och varifrån kan ev. prospekt erhållas. Har i några år haft arbete med kopiering av plankartor och ritningar å ritkontor. M.

Svar: För närvarande finnes inget annat teckningsseminarium i Sverige än Tekniska Skolan i Stockholm för utbildande av teckningslärarinnor. För inträde fordras emellertid realskoleexamen eller motsvarande utbildning. E. E.

Det viktigaste, när man reser är inte att man reser utan att man har med sig allt det, som bidrar till resans behag. Uttoa först och främst Viking skokrämm. Caroline Falkenberg.

VIKING SKOKRÄM

MAZETTI'S DESSERT-CHOKOLADER

också med Mylk, Nötter och Kaffe
Utsökt delikata, närande och hälsosamma

Kardborrevatten osvikligt medel mot hår-raskande resultat. På 1 à 2 mån. över-raskande resultat. 2.50 pr fl. + porto. 2 fl. fraktfritt. H. Engelbrektsen, Gullbrandstorp.

Gynna Iduns annonsörer!

Boreol
ANTISEPTISKT SVETT-PUDDER
PRIS KR. 2.25

TEKNISKA FABRIKEN BORE H.A.B. STOCKHOLM

Svettpudder
Pris Kr. 2.25

Säljes å Apotek, Sjukv., Parfym- & Färgaffärer
TEKN. FABRIKEN BORE H.A.B. STOCKHOLM

Utlåtande av Prof. Martin Ramström.
Se Idun 15/7.

FRÅGA OCH SVAR

Fråga: Lider ibland av huvudvärk, men blir illamående av pulver och tabletter. Hur skall jag göra? Missmodig.

Svar: Använd Nevrosine, vilket är oskadligt för magen, därigenom att medicinen är löst i den marmeladliknande pastillen. Nevrosine finns å alla apotek. Det är mycket verksamt mot huvudvärk, reumatiska smärtor o. dyl. "Medical.

(Annons)

FRÅNKALLNING

MOLANDERS
II REGERINGSGATAN II
SNABBAST

KOPIERING

NÖJEN I STOCKHOLM

Folk-Teatern.
Varje afton kl. 8 e. m.
KARL-GERHARDS-REVYN
"Folkan förstas".

NADCO
RENGÖRA
samtidigt
med
färg-
ningen.
A. B. NADCO. Sbg.

Den tvätterska, som använder

KALMAR
RISSTÄRKELSE
har alltid nöjda kunder.

Franska hvita
Strandskor
Lätta o. mest behagliga i sommar-
värmen. Sula af Cromgarvat
läder. Lika passform för Herre
och Dam. Levereras mot post-
förskott + porto till följande
priser pr. par.

34-36 Kr. 3,75
37-39 " 4,25
40-42 " 4,75

SVENSKA VARUIMPORTEN
MALMÖ

M.F.A.

Ètt i hela världen
välkänt märke på

BRODÉR- PÄRL- MÄRK;
VIRK- MOULINÉ-

G A R N

Hos N.K. Stockholm, samt i landets
alla välförsedda handarbetsaffärer.
En gros: Vasseur & Nyberg, Regeringsg. 13 Sthlm.

samt hos Systrarna Hultgrens Textilateljéer, Axel Hinderssons Eftfr. och Oscar Beckman, Stockholm.

Gråt icke

Allt såsom glas,
porslin, läder,
trä m. m. kan
lagas med

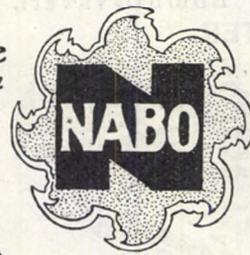
Mors klister

MORS-KLISTER, vilket är uppfunnet av en svensk husmor, överträffar alla i marknaden förekommande klister.
MORS-KLISTER lagar glas och porslin utan att det i skarven blir någon svart synlig rand.
MORS-KLISTER är utprovat av en Husmor, vilken sedan överlätit tillverkningsrätten till oss.
MORS-KLISTER håller vad det lovar.
 Pris pr tub Kr. 1.—, vid rekvisition av tre stycken fraktfritt. Agenter antagas å alla platser mot hög rabatt.
 Alla husmödrar böra använda det av en husmor uppfunna klistret, enär det ej är någon efterrapning utan en verklig svensk vara.
MORS-KLISTER säljes i alla välsorterade affärer. Finnes det ej hos Eder handlande rekquirera då direkt från ensamförsäljaren

Kemikalielagret A.-B.

Kungsgatan 65, STOCKHOLM. Rikstelefon 36 52.

Det
själverkande
tvättämnet
med
BENSIN

Men snälla Lisa,
sitter hon här, och vi
som ha så stor tvätt!
Tvätten!! Den är redan
färdig! Jag har använt
NABO

Fråga: Är det verkligen sört för sjuksköterskornas pensionering? Jag har inte sett att något blivit gjort för varken Röda Korsets el. Fr. Bremerförbundets privata sköterskor med avseende på deras ålderdom och dock måste man inse att deras arbete är det mest krävande av allas. Sällan ostörd nattro och därefter tjänstgöring hela dagen utom de 2 timmar som skulle vara till vila och oftast bli avkortade. Inte en eftermiddag fri i veckan. Ingen möjlighet att komma i en kyrka eller något annat för själen stärkande och upplyftande. Jag har ofta sett huru de efter en sjukvård varit totalt uttrötade och överansträngda och måste vila då det lilla de förtjänat har gått åt, så någon möjlighet att lägga av för ålderdomen har ej funnits.

När nu statsanställda fått det bättre ordnat, undrar jag så om inget kommer att göras för dessa lottlösa? *Bekymrad moder.*

Svar: Varje svensk kvinna, som icke uppnått 42 år och ägnar sig åt sjuksköterskekallet samt härtill utbildat sig genom teoretisk-praktisk kurs vid större sjukhus under minst 6 månader och väl vitsordad tjänstgöring därefter såsom sjuksköterska, likaledes vid större sjukhus, minst 6 månader, äger inträda i Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening.

Sjuksköterskor, som stå på reglerad plats hava numera kommit in på den s. k. Pensioneringen för Folkskollärare m. fl. Det är enligt uppgift meningens att även andra sköterskor med tiden sko-

la komma i åtnjutande av denna pension.

Önskar Ni erhålla närmare upplysningar, torde Ni insända fullständigt namn och adress till Iduns Förmedlingsbyrå.

E. E.

Fråga: Kan någon av Iduns lärarinnor upplysa mig om, vilken kompetens som fodras för erhållande av plats i större bokhandel? Kanske man först får gå som elev och i så fall hur lång tid?

"Ej språkkunnig".

Svar: Fordringar: Realskoleexamen eller Bokhandelsskolans kurs (som äger rum på sommaren med början i slutet av maj eller första veckan av juni, således för sent i år), vilken är därmed jämförlig, samt 6 mån. elevtid. Kursen i Bokhandelsskolan (an-

mälning till prof. C. A. Fahlstedt, Hötorget 10) kostar 50 kr.

Fråga: Var god giv mig ett tillförlitligt recept på grahambröd?

Svar: 3 lit. grahammjöl, ½ lit. vetemjöl, 1 lit. mjölk och vatten blandat, 35 eller 40 gr. jäst, 1 tsk. salt, 2 msk. sirap och 2 msk. olja eller flott. Tillredning: Större delen av grahamsmjölet arbetas med vattnet och mjölken till en fast deg och får sedan jäsa upp. Den ljummade sirapen och fettämnet tillsätts. Degen arbetas grundligt på bakkbordet tills den är fast och blank. Degen delas sedan i två stycken, som läggas i smorda brödformar, vilka böra vara fyllda till hälften. Så snart små blåsor synas under deghinnan insätts formarna i ugnen i ordinar ugnsvärme. Gräddas omkring en

timme. Sirapen kan också utbytas mot hackade fikon. E. E.

Fråga: Kan någon upplysa mig om vad man skall göra med en stekgryta som jämnt svärtar. Har försökt alla möjliga medel men utan resultat. Tacksam för svar till *Sparsam.*

Svar: Försök att tvätta grytan med en blandning av ättika och salt samt skölj den sedan väl med såplösning och därefter rent vatten. Ingnid sedan grytan invändigt med osaltat fett, t. ex. talg eller fläsksvårar el. dyl. Ingnidningen sker bäst, om grytan är något uppvärmd. När den stätt ett dygn bör den sand- och såpskuras. Vid användning av järngrytor bör man som regel efter varje användning ingnida kärlet med fett. E. E.

Fråga: Ber Iduns snälla läsa-

Falu-ättika

Den bästa inläggnings-, mat- och bordsättika som finnes i marknaden!

Tillverkas av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-B.

D:r Strahl's Salva

i bruk sedan 1851 är ett oöverträffat medel för läkande av alla slags sår såsom brännsår, liggsår (även hos barn), benskador, åderbrock, öppna sår, hudutslag, blåmmor, hudklåda, hämorrhoid-smärtor etc.

Tillhandahålles av apoteken.

Huvuddepöt: Elefantens Droghandel, Stockholm.

Från första stund

kräver spädbarnets hud en fullt tillförlitlig salva

MILLIDIN-SALVA

INTYG.

På grund av den sällsynt hastiga läkning av hudlöshet, som jag kunnat konstatera vid användning av D:r Lindströms, numera Millidinfabrikens hud- och sår salva, kommer jag fortfarande att använda denna salva i min praktik, för såväl botande som för att förhindra uppkomsten av dessa och liknande hudåkommor, varigenom mycket besvär vid skötseln inbesparas och barnen även bli lugnare och sova bättre.

Stockholm den 15 maj 1922.

Emma Sanell, Prakt. Barnmorska.

MILLIDIN är dryg, obegränsat hållbar, härsknar aldrig, därför billig i användning. Fås å apotek, kemikalie- och övriga affärer. Tillverkare: Millidinfabriken, Hälsingborg. Nederlag i Stockholm.

Firma A.-B. GULLBERG & PETRÉ, Luntmakargatan 79.

Tel. Riks 813 44.
Allm. Vasa 25 31.

Medisan-tabletter

ett nytt tillförlitligt medel med snabb och säker verkan vid nervsmärtor, reumatism, huvud- och tandvärk m. m. Kliniskt provat å sjukhus. Lätt att intaga då tabletterna hastigt sönderfalla i vatten. Obs! Salisylsyra ingår icke i någon form. Fås å alla apotek.

Tillverkas å APOTEKET LEJONET, Malmö.

SHINOLA SKOCREME

Medisan-liniment

omsorgsfullt utexperimenterat, överträffar de flesta såväl in- som utländska medel mot reumatisk värk, ledstyhhet, ryggsnitt, ichias m. m. Linimentet resorberas lätt av huden, varigenom långvarig ingniddning blir onödig. Bruksanvisning följer. Fås å alla apotek.

Tillverkas å APOTEKET LEJONET, Malmö.

HORROCKSES, CREWDSON CO. LTD.,
Bomullsspinneri och Bomullsväveri,
MANCHESTER.

Preston and Bolton, Lancashire,
ENGLAND.

Sysselsätter 6,000 personer

24,276 hectares.

**LONGCLOTHS,
FINE SHIRTINGS
SHEETINGS**

TILLVERKAR VÄRLDENS BÄSTA O. FINASTE TYGER.

Representant för Sverige:

C. Olesen Ltd., Højbroplads 4, Köpenhamn.

SW 4

Olycksfall- och sjuk-
Skadestånds-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.

Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

GRANSHOLMS

FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1808 - GEMLA - ANLAGT 1808
Specialbruk för finare papperssorter

LEVERANTÖR AV IDUNS PAPPER

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 4044

59 KUNGSGATAN 59

NORR 19230

Värdefull och intressant nyhet

ILLUSTRERAD ÖVNINGSBOK

för småbarnens skrivundervisning i hemmet och
småbarnsskolorna av PER BORGH

Med dessa båda illustrerade häften tillföres vår småbarnsundervisning en nyhet, som är värd allt beaktande och som vi äro övertygade om skall tillvinna sig såväl lärarnas och föräldrarnas som barnens stora intresse och göra undervisningstimmarna i skrivning och modersmål till nyttiga glädjestunder.

Pris: häft. I 25 öre, häft. II 35 öre.

Båda som prov mot 60 öre i frimärken.

GRANSHOLMS AKTIEBOLAG, GEMLA

CARL LARSSON:

PRAKTVERKET

**"SVENSKA KVINNAN
GENOM SEKLEN"**

10 FÄROTTRYCKSPANSCHER

Inbunden med av konstnären komponerad pärm. Kr. 5:—

Portofritt mot insänd likvid i postanvisning

IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM

Gammal, ypperlig huskur mot grått hår är

AKTA VALNÖTSDEKOKT

VALGÖRANDE — EFFEKTIV — OSKADLIG.

Pris pr flaska 3: 50 + emballage och porto.

Tillv. av leg. apotekaren Fru S. Hellström, Ramnäs.

rinnor giva mig ett råd. Vad skall jag taga mig till med en outhärdlig reumatism i musklerna i förening med neuralgi. Har ej råd att sköta mig på något sätt. Vad bli följderna om jag ej sköter mig? Har ibland svårt att gå, tål ej sitta stilla, då får jag en olidlig värk i nacken. Då jag böjer mig över något arbete har jag ännu svårare att stå.

Svar: Vi våga icke rekommendera eder någonting för eder reumatism. Ni säger eder icke ha råd att gå till läkare men ni har råd att skaffa medicin. Det förefaller oss som om det i längden vore billigare att först rådfråga en läkare och sedan taga in dennes medicin i stället för att kanske först taga in felaktig medicin, därefter gå till läkare och sedan åter taga in ny medicin. S. k. reumatiska smärtor kunna hava mycket olika orsaker och det är efter dessa orsaker som medicinen bör bestämmas och icke efter symptomen. — Reumatiska smärtor och även neuralgi bruka merändels lindras av intagande av acetylsalicylpulver eller pyramidtabletter och dylikt. Dessa medel böra endast tillfälligtvis användas. Långvarig användning av dem bör icke äga rum utan läkares föreskrift. — En gammal känd huskur för reumatisk verk är att i stället för vanligt te koka te på lingonblad och dricka härav flera gånger om dagen.

E. E.

Fråga: Vill någon av Iduns erfarna läsarinna säga mig huru jag själv kan måla en vit möbel. Möblerna äro något slitna och illa åtgångna. Vilken målning är bäst, och hur många strykningar behövs? Skall jag först stryka på de slitna ställena med samma färg? Var god giv mig beskrivning huru jag skall förfara till

Mycket tacksam.

Svar: Ett utmärkt medel är Ripolin, vilket torde finnas i varje kemikalieaffär. Vid inköp av färgen erhålles anvisning angående förfarandet vid målningen.

E. E.

Fråga: 1) Vad fordras för att bli postexpeditör? Hur lång utbildningstid tar det? Var skall man lämpligast genomgå kurs för utbildningen? Fordras realskoleexamen? Finns det utsikter att få plats och hurudana äro löneförmånerna? 2) Hur skall man komma in vid järnvägen som stationskrivare?

Svar: 1) För att bli postexpeditör fordras först genomgång av två-årig kurs. För inträde till denna kurs fordras för kvinna: avlagd realskoleexamen eller genomgång av åtta-klassigt läroverk: med godkända betyg i tyska, engelska, franska, modersmålet och geografi och för man: avlagd realskoleexamen eller studentexamen med godkända betyg i samma ämnen. Efter den två-åriga kursen fordras aspirant-tjänstgöring under cirka ett år; därefter får man beräkna extra ordinarie tjänstgöring två à tre år och först därefter ordinarie tjänstgöring som postexpeditör. Lönen i sistnämnda fall utan dyrtidstilllägg torde uppgå till cirka 3,450 kr. Någon kurs under de närmaste åren kommer antagligen icke att hållas, då stora inskränkningar i personalen gjorts och då vid lediga platser först de, som redan börjar på banan, insläppas. 2) Som Statens järnvägar mycket reducerat sin personal, torde det icke finnas möjlighet för nyinträde i detta verk.

E. E.

**Var skall jag
tillbringa min
semester?**

Naturligtvis i Södertälje

med sitt härliga

Strandbad

Clara Smitt-Dryselius

Badläkare (Wienerskolan)

mottager nervösa magpatienter & reumatiskt lidande. Kurbehandl. jämte Lahmanns kost & logis i förtjusande villa vid Snäckgårdstranden fr. 50:— pr vecka. Ljus- & Massagekliniken, Wisby 786.

FALSTERBOHUS

FALSTERBO

Nordens förnämsta badort, 200 resanderum med och utan balkonger, centralvärme, egen varmbadavdelning med alla badformer. Matsal för 300 personer, golf, tennis, ridhästar, finaste badstrand, musik dagligen av två orkestrar, danspar från Paris.

Varje familjeförsörjare

bör bereda sina efterlevande Pension i

ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN

— Grundad 1784 —

Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör återopas.
Storkyrkobrinken 11 - Stockholm

Läs NYA DAGLIGT ALLEHANDA!

Obs! Avdelningen för kvinnan och hemmet!

Den, som behöver en anställning eller vill tillsätta en plats,
bör annonsera den i NYA DAGLIGT ALLEHANDA.
OBS! Endast 10 öre per rad. OBS!

EN VÄLKOMMEN PRESENT

blir den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

A- ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

12:te uppl.

Fulständig omarbetad och utvidgad.

Nedsatt pris Kronor 8:—

NYHET: Anvisningar att använda GASSPIS eller GAS-UGN vid alla recept för stekning och bakning.

**Under
JUNI, JULI
och AUGUSTI
hålles
IDUNS EXPEDITION
öppen
9-4, lördagar 9-3**

LEDIGA PLATSER

Medelålders enkel flicka,
kunnig i ett hems skötsel, matlagning, bakning o. konservering, får genast eller förtast möjligt plats i gott hem om 5 vuxna personer, invid Göteborg. Husmoder saknas. Svar med betygsskr., lönepret. och foto till "R. H. O.", S. Gumelius' Annonbyrå, Göteborg, f. v. b.

Praktig flicka,
som är kunnig i enkel matlagning, bakning, och helst även konservering, och som vill utträta alla göromål i hemmet, där även yngre flicka finnes som hjälp, kan få plats nu genast i prästgård på landet. Tre barn, flickor 2-8 år. Svar med löneanspråk, betyg och foto till "Glad och duktig", Iduns exp. f. v. b.

En duktig
16-18 års flicka eller äldre, som vill hjälpa till med städning, matlagning o. alla förekommande göromål i ett hem, där hushållskunnig flicka finnes, får plats genast. Svar med löneanspråk och foto till "Landsflicka", Iduns exp.

En praktig, ordentlig flicka
erhåller plats i ett litet enkelt Sthlms-hem att ensamt sköta hushållet. Den sökande bör vara sykkunnig samt mycket ordentlig vid utförandet av sina sysslor. Svar med alla upplysningar jämte lönepret. torde sändas till "God hjälp", Iduns exp. f. v. b.

Bättre flicka,
helst studentska på reallinjen erhåller plats i familj i Borås 15 juli eller 1 aug. att läsa läxor med 4 barn i 6, 5, 3, o. 2:dra klasserna samt vara husmodern behjälplig med sömnad samt lättare sysslor i hemmet. Tjänare finnas. Svar till Fru Ragna Lind, Gottskär.

I goda hem
finnas väl avlönade platser för exam. barnsköterskor, barn- och ensamjungfrur, husor, kokerskor och andra hembiträden.
Stockholms Stads Arbetsförmedling.
Regeringsgat. 107. Högbergsg. 37.
Expeditionstid 9-4, dag före helgdag stänges 2.
Obs! Betyg och rekommendationer bör medhavas. Även tillfälligt arbetskraft förmedlas. Avgiftsfritt för både husmodrar och tjänare.

Upprop.
Önskar Ni byta yrke, förbättra Eder inkomster eller skaffa Eder en självständig existens eller vid sidan av Eder arbetet på fritid förtjäna mycket pengar, så svara genast på denna annons. Vi söka överallt i byar och städer med undantag av Stockholm och Göteborg

flitiga personer ur alla klasser.
Ni kunna utan risk arbeta i Eder egen bostad för vårt stora företag, som står utanför konkurrens och under vår ledning förtjäna en månadsinkomst till 500-700 kr. Särskild branschkunskap eller kapital ej nödvändigt men i stället fordras flit och pålitlighet.
Sänd genast Eder adress under märke "MONOPOL N:o 460" till S. Gumelius' Annonbyrå, Göteborg f. v. b. så erhålla Ni utan kostnad fullständiga upplysningar beträffande Monopolställningen för Eder trakt.

Hälsingborgs Husmoderskola
Villa Stjärneborg, Olympia. Husmoderskurs för bildade unga flickor 1 sept.—20 dec. Specialkurs i matlagning 20 aug.—nov. Kläd- och linnesömnadskurser börja d. 3 sept. Prospekt och närmare upplysningar på begäran. ASTRID GARDMAN. TERESA KJELLBERG.

Filip Holmqvists Handelsinstitut
Statsunderstött och under statsinspektion. Fullständig och modern fackutbildning genom pedagogisk, koncentrerad undervisning. Student-, Bank-, Korrespondent- och Handelskurser. Gymnasialavdelning. Kontorstekniska övningar. Platsförmedling. Höstterminen börjar den 26 aug.
GÖTEBORG
Begär prospekt! 39:e läsåret.

Självförsörjande.
Framåtsträvande, bildad dam, van vid självständigt arbete sökes för social-ekonomisk verksamhet i Stockholm. Svar emotes till "Samhällsnytta", Svenska Reklam- & Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Guvernante.
Studentska eller från lärarinneseminarium utexaminerad erhåller anställning till hösten såsom guvernante för två flickor, 11 och 7 år, hos tjänstemannafamilj i norra Sverige. Svar med betygsskrifter o. amatörfoto till "Åven Pianolektioner", under adress S. Gumelius' Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

PLATSSÖKANDE
24-års flicka
från gott hem önskar plats i familj där jungfru finnes. Genomgått praktisk kurs vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Är barnkär och något sykkunnig. Svar till "Familjemedlem 24 år", under adr. S. Gumelius Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Ung flicka,
som genomgått 5 klasser på läroverk, kunnig i husliga göromål, o. genomgått hushållsskola, önskar plats, ifrån hösten i stad helst Göteborg, i barnlös god familj, där jungfru finnes. Svar märkt "God familj", Iduns exp. f. v. b.

Ung ex. kindergartendarinna
önskar till hösten plats vid bruk, i familj eller skola. Svar med lönef. m. m. till "M. D.", Iduns exp. f. v. b.

Handladedotter
önskar komma i fint och trevligt hem för att lära hushåll mot frött vivre. Tacksam för svar snarast till "Glad och god", Gammaltorp p. r.

Handarbetslärarinna
önskar till hösten plats vid skola, tappseriäffär eller familj. Är van vid husliga sysslor och deltagar gärna vid vården av barn. Svar med uppgift om löneförhållanden till "L. L.", Iduns exp.

Flicka,
som genomgått 8-klassigt läroverk och Husmoderskurs i Fackskolan i Uppsala, önskar plats i hushållet i gott hem på landet där jungfru finnes. Lön önskvärd. Svar till "Villig I. F.", Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka
av god familj önskar, såsom familjemedlem komma till herrgård eller prästgård där jungfru finnes, att under en god husmoders ledning få lära hushåll och för övrigt allt som hör till ett hems skötande. Svar till "Hösten 1923 A. D.", Svenska Dagbladet.

Ung flicka,
som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar till hösten plats i familj att såsom familjemedlem biträda vid läxläsning och enklare sysslor i hemmet. Svar till "18 år", Sydsv. Dagbl. Snällpostens kontor, Malmö.

Dövstum flicka
(labiat) av god familj söker plats i gott hem i stad eller på landet för att vara husmodern till hjälp. Svar till Greta Afzelius, Postfack 61, Lerum.

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik
medför enligt kungl. Maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet. Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm

D:r A. Karsten
Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, Stockholm
Behandling av reumatiska åkommor.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 15 sept.
Prosp. Major J. G. Thulin, Lund.

Misspyrdande hårväxt
borttages med "Pasta Stabil", pris 4: 50 + porto. Crème Dalia för efterbeh. pris 2: 50 + porto.
Ebba Beckmans Hygieniska salong Grevtureg. 3. 1 tr. Stockholm 1.

Alla damer
kunna hava smala ben och vrister genom att bära kautschukbandet Radio-actif 2 timmar varje morgon. Pris kr. 15:— pr par.
A.-B. Franska Parfymmagasinet, Stockholm.
Drottninggatan 21
5 Hamngatan 5

För den nyfödde.
Mödrar med stora fordringar på väl-sydd utstyrel, erbjuds komplett sådan till kr. 15:— samt kr. 12:— och kr. 8:— . Mönster medf. på begäran. Obs! 12-årig verksamhet. Fru E. Caspersson, Örebro 1.

Medelålders dam
önskar resällskap till Tyrolen och Södra Bayern omkring 1:sta Augusti. Referenser önskas och givas. Svar till "Första Augusti", Borgholm.

Under augusti
önskas undervisning under erfaren husmoders ledning i matlagning, konservering och övriga till hemmet hörande sysslor. Svar med prisuppgift till "M. S.", p. r. Vänersborg.

Waxholms Sjuk- & Vilohem
mottager patienter. Vackra rum. Bad. Massage. Riks 78. Syster Edith.

Malmö Hospitz
Engelbrekts gat. 11 b, Malmö
Tel. 25 14.
Rekommenderar sina tysta och hem-trevliga resanderum från 3: 75 till högre pris.
Innehavare Ellen Norrsell.

INACKORDERINGAR
Vid
Torshäll
mottagas ett par extra elever i trädgårdssk. o. konserv. samt några inackorderingar. Vegetarisk kost. Upplysn. och ref. lämnas av fröken Lillie Landgren, Torshäll, Leksand, Riks 194.

Teleborgs Hjälpension f. flickor (f. d. Aringsberg)
Språk- och Hushållsskola å Teleborgs slott.
Hjälpension för flickor, högt beläget i skog vid sjö, 3 km. från Växjö. Modern inredning, komfort, värmeledning. Undervisning enligt flickskolans kurser i alla skolämnen t. o. m. 8:de klassen samt i musik. Särskild kurs för unga flickor, vilka önska lära hushåll och all slags sömnad samt förkovra sig i språk. Exam. skolköks- och handarbetslär. Infödda språklär. Prospekt på begäran. Teleborg, Växjö. Rt. Växjö 199. ELSA KJELLANDER — EL KIRSH.

Strengnäs Husmodersskola.
Husmoderskurs 1 sept.—15 dec. Grundlig undervisning. Gott hem. Modern villa med badrum, m. m. Prospekt o. ref. gen. Fru M. Braune, Strängnäs.

Lycebo Husmodersskola
Sjömarken (Göteborg—Borås järnv.)
börjar sin sjuttionde praktiska hushållskurs den 15 september. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, vävning, linne- och klädsömnad, handarbeten m. m. Frisk, hälsosam trakt. Glat och trevligt hemliv. Pris ett för allt 125 kr. per månad.

Skara förberedande kurs
för inträdessökande till folkskoleseminarier börjar sitt 27:de läsår 17 sept.
HELENE LJUNG
Sem.-lärarinna. ELISABETH RYDELL
Sem.-lärarinna.
EMMA WAHLQUIST
Flickskolelärarinna.

Älfkarleö Husmodersskola
börjar nytt arbetsår den 1:ste aug. Kursen omfattar 10 mån. Kursavgift och inackordering 60 kr. pr mån. Statsstipendier kunna sökas av mindre bemedlade och obemedlade elever. Prospekt och upplysningar från Föreståndarinnan. Rikstelefon Älfkarleö 44.

Herrsätra Skola
8-kl. flickskola, hjälpension, förlagd till Carlberga villaegendom, Södertälje.
ANNA SUNDIN, Tel. Södertälje 532.
Avgångsbetyg från skolan medför s. k. normalskolekompetens.

Den förberedande kursen vid Caroline Wijks Sjuksköterskehögskola
börjar den 15 Augusti. Anmälningar mottagas före Juli månads utgång av föreståndarinnan. Vasa Kyrkogata 5, Göteborg. Prospekt begäres.

Etisk-pedagogiska institutet i Uppsala.
Praktisk-teoretisk överbyggnad till flickskolor, dels för utbildning av sakkunniga biträden i organisationer för samhällets barn- och ungdomsvård, dels för utbildning överhuvud i ämnen inom husmoderns intressesfär: kvinnan och familjen, hälso- och sjukvård, psykologi, etik och uppfostringslära, samhällslära, spädbarnsvård, kindergartens, teckning, slöjd, modellering, vävning, matlagning.
Genomgång av institutet ger företräde vid ansökan till lärarinnekurs i huslig ekonomi vid Fackskolan i Uppsala.
Å särskild linje inom institutet utbildas kindergartendarinnor.
Tryckt program med närmare upplysningar på begäran.
CAROLA ENEROTH. J. A. LUNDELL. IDA NORRBY.

Utmärkta organ för annonsering i landsorten:

- Arvika:** Arvika Nyheter.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Filipstad:** Filipstads Tidning.
- Gävle:** Gefle-Posten.
- Göteborg:** Göteborgs Dagblad.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hudiksvall:** Hudiksvalls-Tidningen.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Ludvika:** Ludvika Tidning.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Norrköpings Tidningar.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Piteå:** Norrbottens Allehanda.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonblad
- Sollefteå:** Sollefteå-Bladet.
- Strängnäs:** Strengnäs Tidning.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Säter:** Sätters Tidning.
- Söderhamn:** Söderhamns Tidning.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohuslänningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Upsala:** Tidningen Upsala.
- Visby:** Gotlänningen.
- Västervik:** Västerviks-Tidningen.
- Västerås:** Westmanlands Allehanda.
- Växjö:** Nya Växjöbladet.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Östersund:** Östersunds-Posten.

Sommaren är en härlig tid
men också en besvärlig tid för alla husmödrar. Värmen inverkar ju i hög grad ofördelaktigt på alla livsmedel isynnerhet en så ömtålig vara som smör.

Den nya sommarkvaliteten

av **Svea Växt** har smörets arom men behåller sin fasta konsistens i sommarvärmen till och med bättre än natursmör. Övertyga Er själv genom att i dag köpa ett paket

Svea Växt

Ypperlig till bordet
och all matlagning.

Nya Margarin A.-B. Svea
Kalmar

HAVRE- MUST

ÄR DEN BÄSTA
MORGONDRYCK
JAG VET

GÖTA KANAL

SVERIGES VACKRASTE TURISTLED

Lämplig tur till och från Jubileumsutställningen i Göteborg
I klass passagerareångare
Utmärkt restauration

Begär turlista och prospekt
ÅNGFARTYGS AKTIEBOLAGET GÖTA KANAL
GÖTEBORG - STOCKHOLM

"Rumford Biscuits"

"En delikatess"

för frukostbordet

anrättat på 15 minuter

med

RUMFORD

— hälsosamma —

Bakpulver

Världsmärke sedan 1857

Försäljes endast i originalförpackningar i olika storlekar. Beskrivning å varje burk.

Har ännu aldrig misslyckats!
Lämnar aldrig bismak!